ڕاپرسی پێشوەختەی هەڵبژاردنی پەرلەمانی عێراق (2025)

شیکارییەکی تایبەت بە، بۆچوونی هاوڵاتیانی
(هەرێمی کوردستان، کەرکوک، نەینەوا و ماددەی 140)

ناوەندی توێژینەوەی سبەی
ئەیلولی 2025

پوختە:

ئەم ڕاپۆرتە شیکارییەکی تێروتەسەل بۆ دەرەنجامەکانی نوێترین ڕاپرسی (ناوەندی توێژینەوەی سبەی) پێشکەش دەکات، کە لە مانگی ئەیلولی 2025 تایبەت بە هەڵبژاردنی داهاتووی پەرلەمانی عێراق ئەنجام دراوە.

ڕاپرسییەکە تیشک دەخاتە سەر بۆچوونی **هاوڵاتیانی هەرێمی کوردستان، کەرکوک، نەینەوا و ماددەی 140** دەربارەی سێ پرسی سەرەکی: کاریگەریی قەیرانی ئابووری و مووچە لەسەر دەنگدان، ئاستی متمانە بە پرۆسەی سیاسی و پارتەکان، هەروەها هۆکارەکانی پشت بڕیاری دەنگدەران.

دەرەنجامە سەرەکییەکان دەریدەخەن، کە سەرەڕای نارەزایەتییەکی بەرفراوان لە دۆخی ئابووری، بەڵام پارتە دەسەڵاتدارەکان هێشتا بنکەیەکی جەماوەریی فراوان و بەهێزیان هەیە.

هەروەك ڕاپۆرتەکە لە ڕێگەی شیکردنەوەی داتا گرافیکییەکانەوە، خوێندنەوەیەکی قووڵ بۆ ئەم دیاردانە و ئاراستەکانی بیرکردنەوەی دەنگدەری کورد دەکات.

• پێشەکی

• ناوەندی توێژینەوەی سبەی، تایبەت بە پێشخستنی سیاسەتسازی لەسەر بنەمای بەڵگە و توێژینەوەی زانستی، ئەنجامدانی ڕاپرسی و توێژینەوەی مەیدانی لەسەر پرسە گشتییەکان بە ئەرکی سەرەکی خۆی دەزانێت. لەم چوارچێوەیەشدا، ئەم ڕاپرسییەی لەژێر ناونیشانی "بۆچوونی هاوڵاتیان دەربارەی هەڵبژاردنی پەرلەمانی عێراق" لەسەر ئاستی **هەرێمی کوردستان، کەرکوک، نەینەوا و ماددەی 140** ئەنجامداوە.

• ئامانجی سەرەکی پرۆژەکە:

- کاریگەریی لێکەوتە ئابوورییەکان (قەیرانی دارایی و مووچە) لەسەر ئاستی بەشداری و شێوازی دەنگدانی هاوڵاتیان.
- ئاستی متمانەی هاوڵاتیان بە پرۆسەی هەڵبژاردن و پارتە سیاسییەکان، چ دەسەڵاتدار و چ ئۆپۆزسیۆن.
- هۆکارە کۆمەڵایەتی و سیاسییەکانی کاریگەر لەسەر بڕیاری دەنگدەر، بەتایبەت ڕۆڵی خێڵ و عەشیرەت.

• ئەم ڕاپۆرتە هەوڵدەدات لە ڕێگەی شیکردنەوەی داتا کۆکراوەکانەوە، وێنەیەکی ڕوون لەسەر هەڵسەنگاندن و چاوەڕوانییەکانی دەنگدەری کورد بۆ هەڵبژاردنی داهاتوو بخاتەڕوو.

میتۆدۆلۆژیی ڕاپرسییەکە

شێوازی توێژینەوە و کۆکردنەوەی داتاکان:

ڕاپرسییەکە بە میتۆدی (Quantitative) داڕێژراوەتەوە، کە پشت بە شیکاری ئاماری و ژمارەیی دەبەستێت بۆ دەرخستنی پەیوەندی نێوان گۆڕاوەکان و پێوانەکردنی بیروڕای گشتی. بۆ کۆکردنەوەی داتا، ئامرازی Kobo Toolbox و میکانیزمی پەیوەندی تەلەفۆنی بە یارمەتی کۆمپیوتەر (CATI) بەکارهاتووە. ئەمەش نهێنی زانیاریی لێتوێژراوانی پاراستووە.

ماوە و سامپڵی (نمونەی) ڕاپرسییەکە:

پرۆسەی کۆکردنەوەی داتا لە ڕێکەوتی **1/9/2025** تا **2/10/2025** بەردەوام بووە، کە لەلایەن تیمێکی پێنج کەسییەوە ئەنجامدراوە.

سەرجەم بەشداربووانی ڕاپرسییەکە کورد بوون و لە ناوچە جوگرافییە جیاوازەکانی هەرێمی کوردستانەوە هەڵبژێردرابوون، کە 229 کەسیان لە ناوچە جێناکۆکەکان بوون.

خشتەی پوختەی پەیوەندییەکان

تەمەنیان گونجاو نەبوو	کێشەی کارت یان زانیاری تر	ئامادەنەبوون بەشداری بکەن	پەیوەندی سەرکەوتوو (ڕاپرسی تەواوکراو)	کۆی ژمارەی پەیوەندی
27	**219**	**575**	**1809**	**2992**

کارتی بایۆمەتری(کارتی دەنگدان)

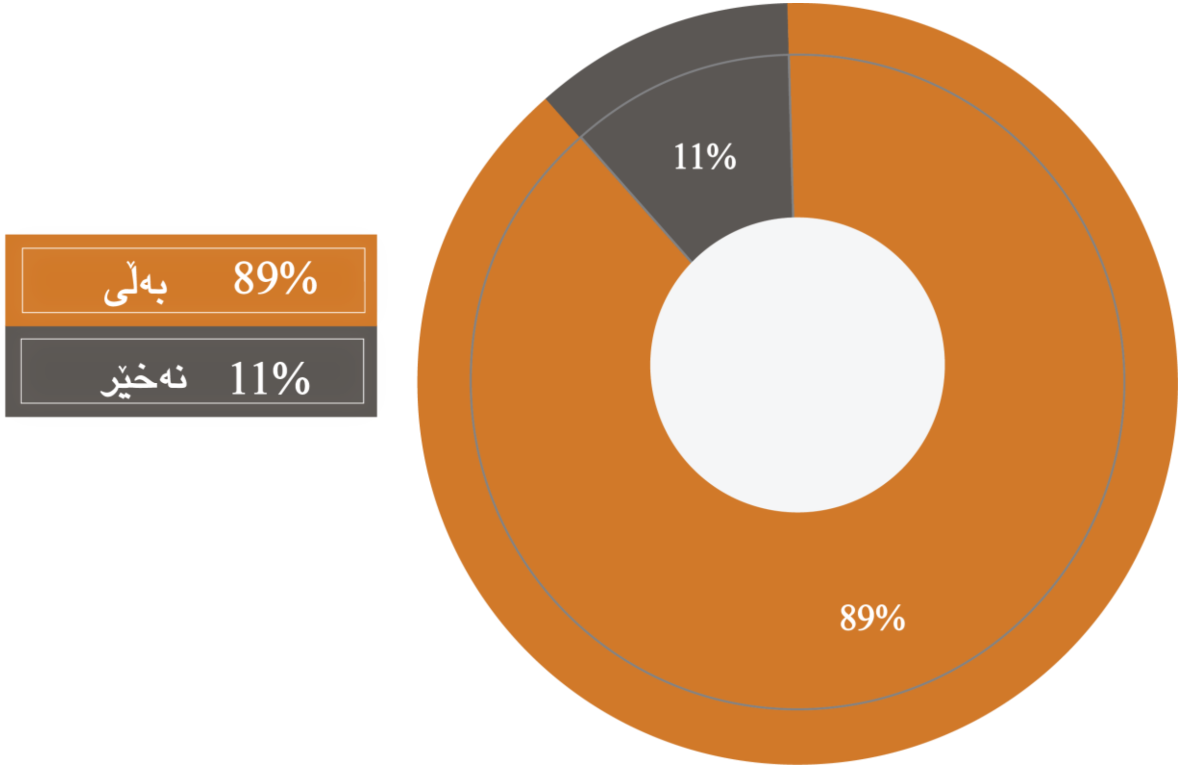

11٪ی بەشداربووان (219 کەس) هێشتا کارتی دەنگدانیان وەرنەگرتووەتەوە، یان دەریان نەکردووە؛ کە زۆرترینیان لە پارێزگای سلێمانی و پاشان هەولێر دێت.

ڕەگەزی نموونەی ڕاپرسییەکە

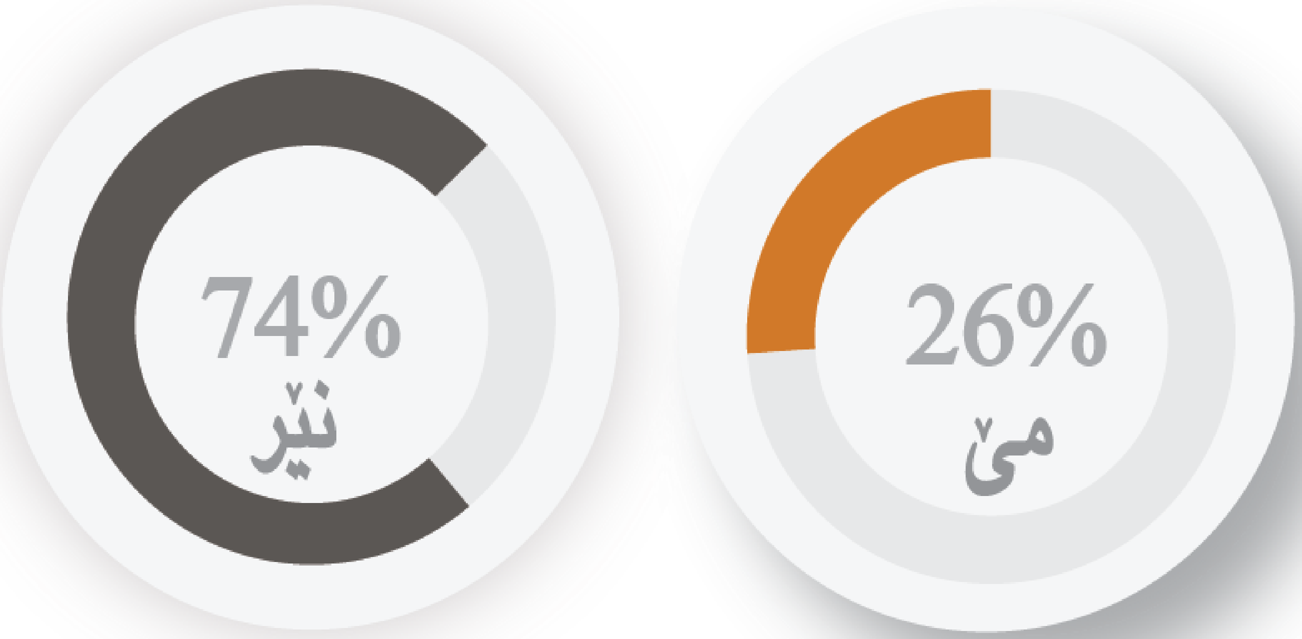

نێر: 1343 کەس (74٪)

مێ: 466 کەس (26٪)

گرنگترین دەرەنجامەکان (Key Findings)

- **قەیرانی ئابووری هۆکاری سەرەکییە:**

گرفتی مووچە و قەیرانی ئابووری کاریگەرییەکی یەکلاکەرەوەی لەسەر بیرکردنەوەی دەنگدەران هەیە و وەک گرنگترین پرس لەلایەن زۆرینەی بەشداربووانەوە دەستنیشان کراوە.

- **کێشەی مووچە** وەک گرنگترین بابەت و کاریگەرترین هۆکار لەسەر ئەنجامی هەڵبژاردن دەستنیشانکراوە، کە 35.7%ی بەشداربووان ئەمەیان وەک کاریگەرترین هۆکار دەبینن.
- 74.6 % بەشداربووان بە ئەگەرێکی زۆرەوە بەشداری لە هەڵبژاردندا دەکەن، کە ئەمە نیشاندەری ئاستێکی بەرزی بەشداری چاوەڕوانکراوە.

- **بنکەی جەماوەریی پارتە دەسەڵاتدارەکان:**

سەرەڕای نارەزایەتییەکان لە دۆخی ئابووری، پارتە دەسەڵاتدارەکان هێشتا خاوەنی بنکەیەکی جەماوەریی فراوانن.

متمانە بە پرۆسەی هەڵبژاردن:

ئاستێکی بەرز لە بێمتمانەیی بەرامبەر بە پرۆسەی هەڵبژاردن و پارتە سیاسییەکان (بەتایبەت ئۆپۆزسیۆن) لەنێو هاوڵاتیاندا بوونی هەیە.

سەربەخۆیی لە دەنگداندا: 63.3% بەشداربووان ڕاوێژ بەکەس نادەن بۆ چۆنێتی دەنگدان.

کێشەی کارتی دەنگدان :ڕێژەیەکی بەرچاو (نزیکەی 11٪)ی بەشداربووان کارتی دەنگدانیان نییە، ئەمەش مەترسییەکە بۆ سەر ڕێژەی بەشداری لە هەڵبژاردندا.

شیکاریی داتاکان:

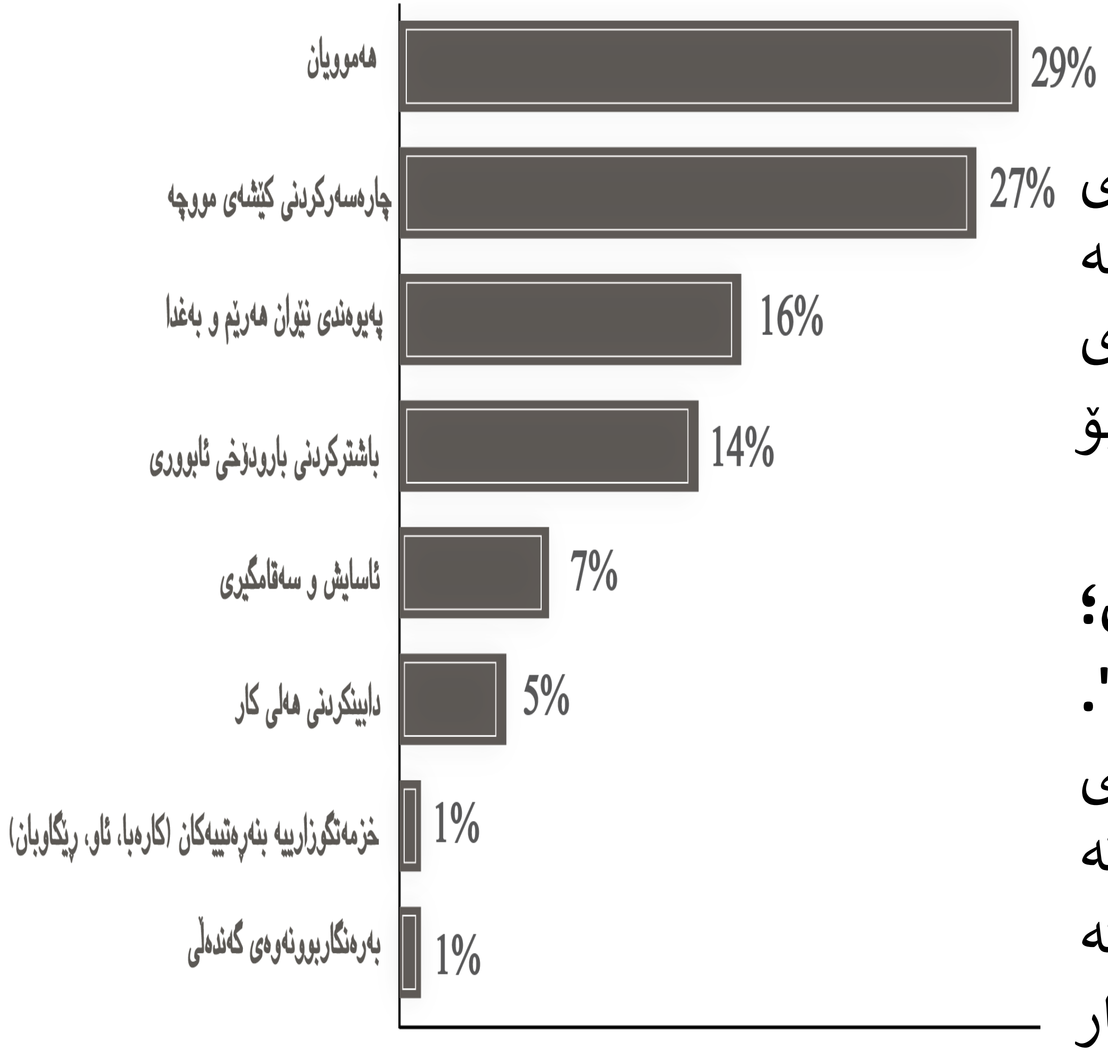

کاریگەریی ئابووری لەسەر دەنگدان

وەک لە داتا گشتییەکاندا ئاماژەی پێکرا، دۆخی ئابووری و پرسی مووچە ڕۆڵێکی سەرەکی دەگێڕن. گرافیکی خوارەوە (کە لە ڕاپۆرتە گشتییەکەدا ئاماژەی پێکراوە)، نیشانی دەدات، زۆرینەی هاوڵاتیان ئەم پرسە بە هۆکاری سەرەکی دەزانن بۆ هەڵسەنگاندنی حکومەت و بڕیاردان لەسەر دەنگدان.

ئەمەش پشتڕاستی ئەو بۆچوونە دەکاتەوە کە **"ئابووری؛ هۆشیاریمان دیاری دەکات، نەک هۆشیاری؛ ئابووریمان".** واتە، بژێوی ژیان ڕاستەوخۆ کار دەکاتە سەر بڕیاری سیاسیی تاکەکان. هەرچەندە دۆخەکە خراپە، بەڵام پارتە دەسەڵاتدارەکان توانیویانە لەم قەیرانانە سودمەند بن، چونکە کۆنترۆڵکردنی مووچە و دابەشکردنی وەک کارتی فشار بەکاردەهێنن.

متمانە و پێگەی پارتە سیاسییەکان

یەکێک لە پرسیارە گرنگەکانی ڕاپرسییەکە ئەوە بووە: **"پێتوایە لە سێ کەس لە نزیکەکانت، چەندیان دەنگ بە پارتە دەسەڵاتدارەکان دەدەن؟"**. وەڵامەکان، وەک لە گرافیکی خوارەوەدا دیارە، تێگەیشتنێکی گرنگمان پێدەبەخشێت دەربارەی پێگەی کۆمەڵایەتی ئەم پارتانە.

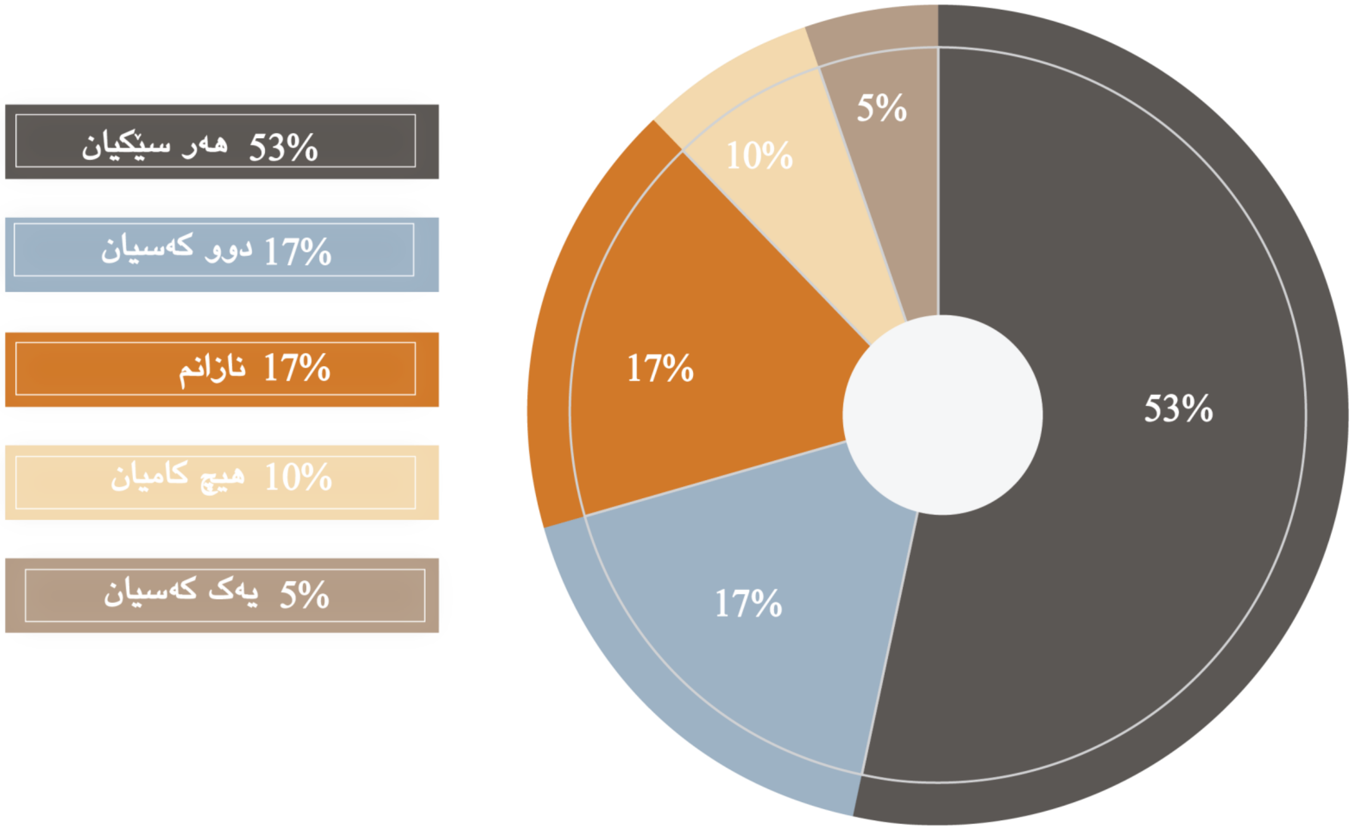

شیکاریی بۆچوونی بەشداربووان لەسەر دەنگدانی کەسانی نزیکیان بە پارتە دەسەڵاتدارەکان

شیکاری: وەڵامی "هەر سێکیان" و "دوو کەسیان" پێکەوە ڕێژەیەکی باڵا پێکدەهێنن، کە نیشاندەری ئەوەیە پارتە دەسەڵاتدارەکان هێشتا لەناو خەڵکدا خاوەن هەژموونن.

ئەمەش دەریدەخات دەنگدان تەنها بڕیارێکی تاکەکەسی نییە، بەڵکو پەیوەستە بە ژینگەی کۆمەڵایەتی و فشاری دەوروبەرەوە.

هاوکات بوونی ڕێژەیەکی بەرچاو، کە وەڵامی "هیچ" یان "نازانم"یان داوە، ئاماژەیە بۆ بوونی دابەشبوونێکی ڕوون لەنێو کۆمەڵگادا .

چانسی هێزەکانی دەرەوەی پارتی و یەکێتی، لەناو دەنگی شاراوە و خۆڵەمێشیدا بەرزە؛ بەتایبەت دوابەدوای ئەم ڕووداوانەی سلێمانی و کوردستان بە گشتی؛ خەڵکی نارازی، یان دەرەوەی دوو پارتی دەسەڵاتدار، بە ئاسانی دەنگەکان و ئینتیمای خۆیان ئاشکرا ناکەن!

گرافیکەکانی دیکەی ناو ڕاپرسییەکە (کە لە پاشکۆی ئەم ڕاپۆرتەدا خراونەتەڕوو) زیاتر ئەم لایەنانە ڕوون دەکەنەوە، بۆ نموونە؛ ئاستی متمانە بە خودی پرۆسەی هەڵبژاردن و دامەزراوەکان.

هۆکارەکانی دەنگدان و بەشداری سیاسی

هۆکارەکانی دەنگدان بە پارتێک

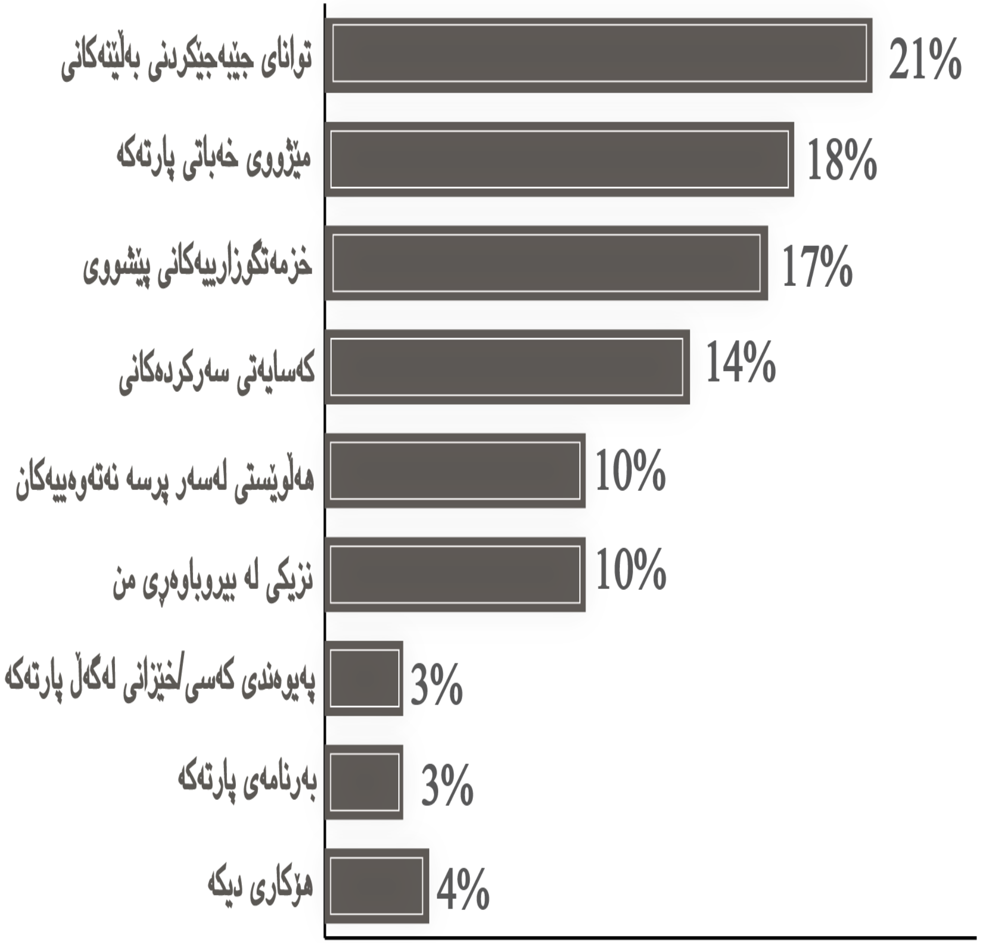

ستوونە جیاوازەکان لەم گرافیکەدا ئەگەری هەیە نوێنەرایەتی هۆکارەکانی وەک "بڕوابوون بە کاندیدێک"، "بەرژەوەندیی کەسیی"، "فشاری کۆمەڵایەتی" یان "بایکۆتکردن" بکەن.

جیاوازی بەرزی و نزمیی ستوونەکان ئاماژە بەوە دەکات، کە پاڵنەرەکان بۆ دەنگدان یەکگرتوو نین.

بەشێک لە دەنگدەران لە ڕوانگەیەکی ئایدیۆلۆژییەوە دەنگ دەدەن، لە کاتێکدا بەشێکی تر لەژێر کاریگەریی بەرژەوەندیی ماددی، یان پەیوەندییە کۆمەڵایەتییەکاندان. ئەمە ئەو تێزە پشتڕاست دەکاتەوە، کە سیاسەت لە هەرێمی کوردستان تێکەڵەیەکی ئاڵۆزە لە نێوان قەناعەتی سیاسی و پەیوەندییە باوەکان.

ئەگەر ئەمڕۆ هەڵبژاردن بێت، چەند ئەگەری هەیە بەشداری بکەیت

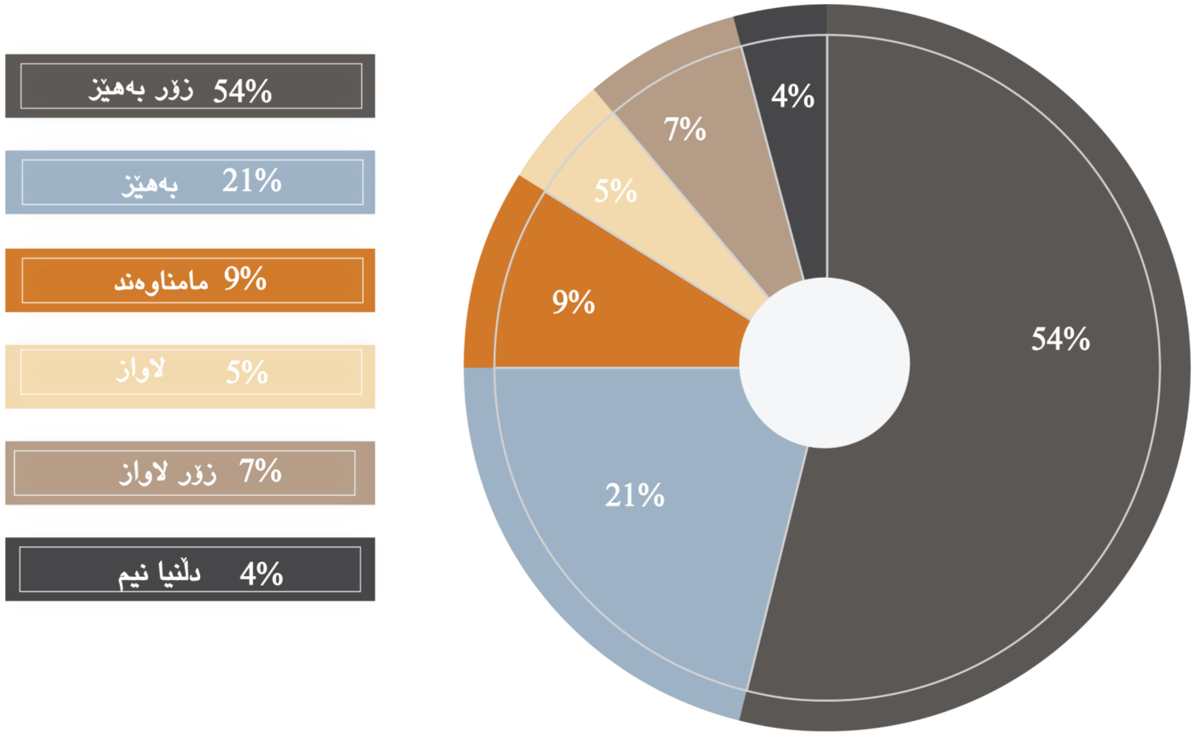

ئەم گرافیکە ئەگەری هەیە ئاستی چاوەڕوانکراوی بەشداری لە هەڵبژاردندا نیشان بدات.

لەم وێنەیەدا، ئەگەر پرسیارەکە دەربارەی نیەتی بەشداریکردن بێت، ئەوا ڕێژەی بەرزی یەکێک لە ستوونەکان (بۆ نموونە "بەڵێ، بەشداری دەکەم") لە بەرامبەر ستوونەکانی تردا (وەک "نەخێر" یان "دوودڵم")، دەتوانێت پێشبینییەکی سەرەتایی بۆ ڕێژەی بەشداری بخاتەڕوو. بەڵام دەبێت لەبەرچاو بگیرێت، کە نیەتی دەنگدان هەمیشە ناگۆڕێت بۆ دەنگدانی کردەیی.

دەرئەنجام:

ڕاپرسییەکە وێنەیەکی فرەڕەهەند و ئاڵۆزی دۆخی سیاسیی هەرێمی کوردستان لە ئاشوبی هەڵبژاردنی پەرلەمانی عێراقدا دەخاتەڕوو. لەلایەک، قەیرانی ئابووری و پرسی مووچە بوونەتە چەقی نیگەرانییەکانی خەڵک و کاریگەریی ڕاستەوخۆیان لەسەر سندوقەکانی دەنگدان دەبێت.

لەلایەکی دیکەوە، پارتە دەسەڵاتدارەکان بەهۆی کۆنترۆڵکردنی جومگە سەرەکییەکانی ئابووری و بەکارهێنانی هاوپشتی و تۆڕی کۆمەڵایەتی، هێشتا توانای کۆکردنەوەی دەنگیان هەیە.

بێمتمانەیی بەشێک لە هاوڵاتیان بە پرۆسەکە و کێشەی نەبوونی کارتی دەنگدان لەلایەن ڕێژەیەکی زۆرەوە، دوو ئاڵنگاریی سەرەکین، کە دەکرێت کاریگەری لەسەر ڕێژە و شەرعیەتی هەڵبژاردنەکە دابنێن.

لەکۆتاییدا، داتاکان دەریدەخەن، کە دەنگدەری کورد لە نێوان "نیگەرانی لە بژێوی ژیانی و دڵسۆزی بۆ لایەنە سیاسییەکان و کاریگەریی پەیوەندییە کۆمەڵایەتییەکاندا" بڕیار دەدات.

پێشبینیی کۆتایی بەگوێرەی ڕاپرسی ناوەندی توێژینەوەی سبەی (تەنها بۆ پارتە کوردییەکان):

کۆ	نەینەوا	کەرکووک	دهۆک	سلێمانی	هەولێر	پارت
24-29	4-5	1-2	9-10	2-3	8-9	پارتی
13-18	0-1	4-5	0-1	7-8	2-3	یەکێتی
4-6	0	0	0-1	2-3	1-2	نەوەی نوێ
0-1	0	0	0	0-1	0-1	کۆمەڵ
2-4	0	0	1-2	1-2	0-1	یەکگرتوو
0-1	-	-	0	0-1	0	بەرەی گەل
1-2	-	-	0	0-1	0-1	هەڵوێست
55	4	7	12	17	15	کۆی گشتی

- تێبینی گرنگ:
- ئەم ژمارانە تەنها بۆ کورسییە کیبڕکێیەکانە (بەبێ کۆتای کەمینەکان)
- لە کەرکووک و نەینەوا، زۆرینەی کورسییەکان بۆ لایەنە عەرەب، تورکمان، مەسیحی، و ئێزیدییەکان دەچێت
- پاشکۆی هەڵە لە ئەنجامەکاندا 3٪

پێشبینی:

بەپێی ئەم ڕاپرسییە، **پارتی دیموکراتی کوردستان** بە ڕێژەی 41.6% لەپێشەوەی لیستەکانی تر دێت، بەڵام ڕێژەیەکی بەرزی نادڵنیایی (25.4%) دەبینرێت، کە دەتوانێت کاریگەری لەسەر ئەنجامی کۆتایی هەبێت. هەروەك لیستی یەکێتی نیشتیمانی کوردستان بە پلەی دووەم دێت بە ڕێژەی 31%.

شوێنی نیستەجێ بوون

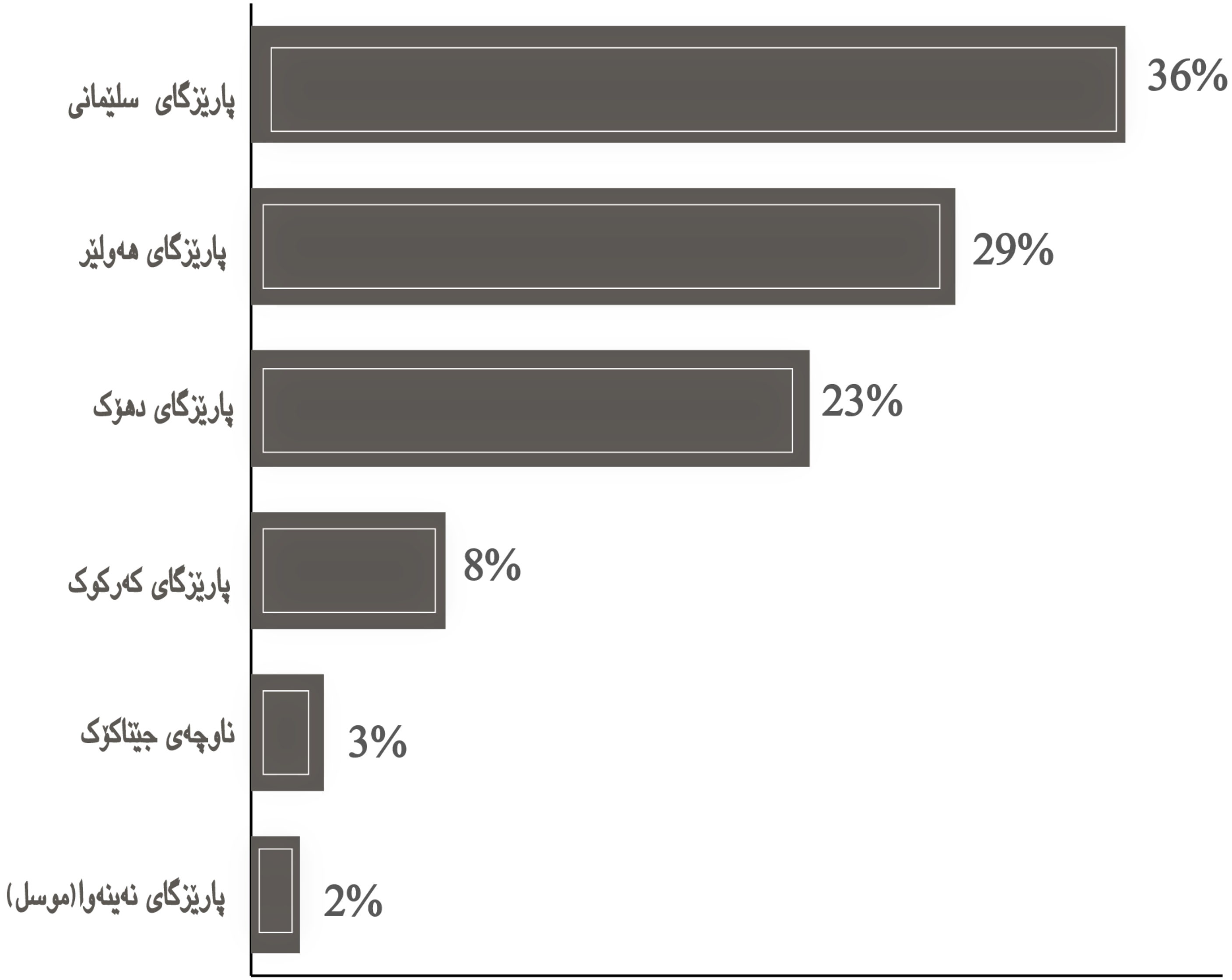

تەمەن

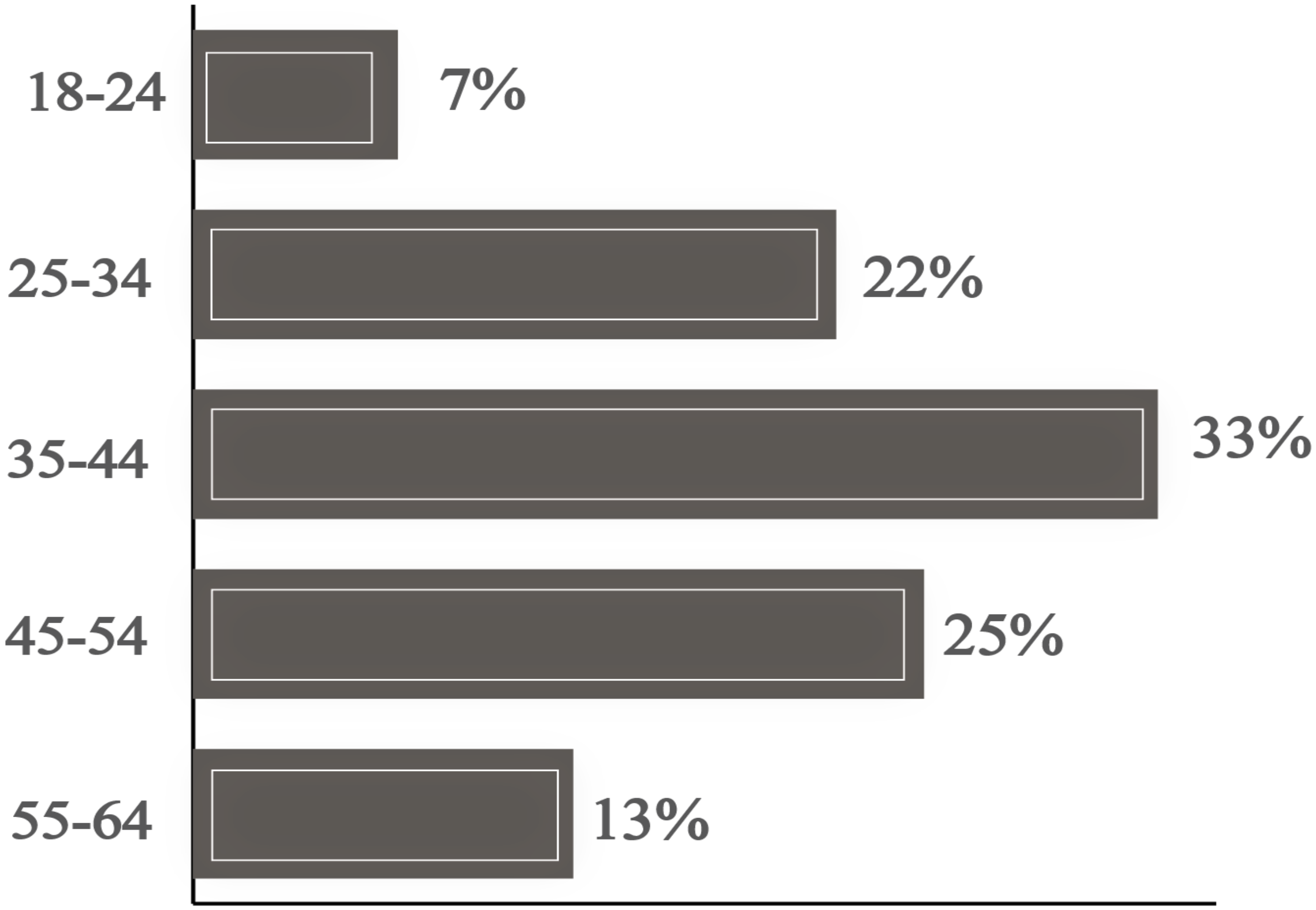

ئاستی خوێندەواری

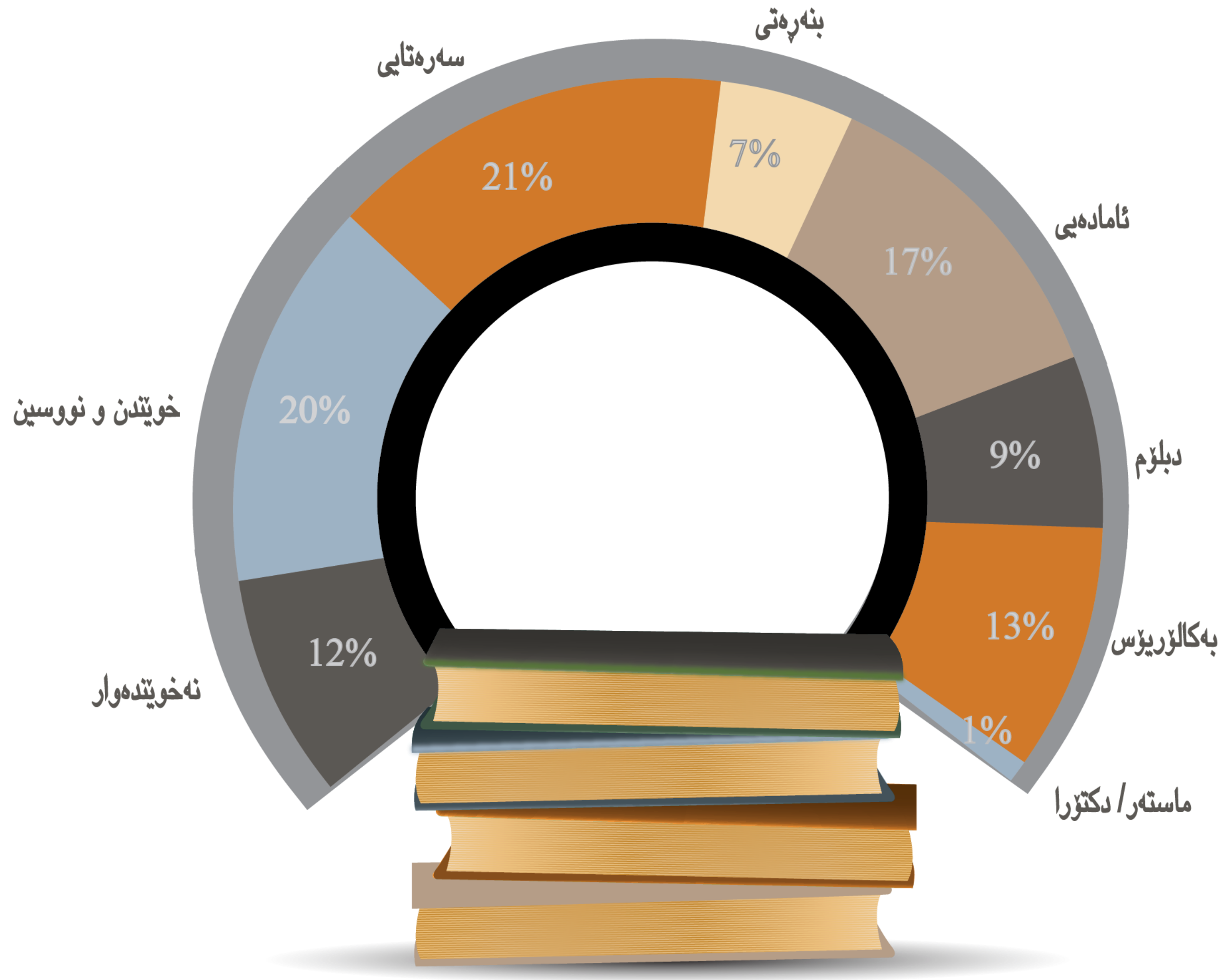

دۆخی کارکردن (پیشە)

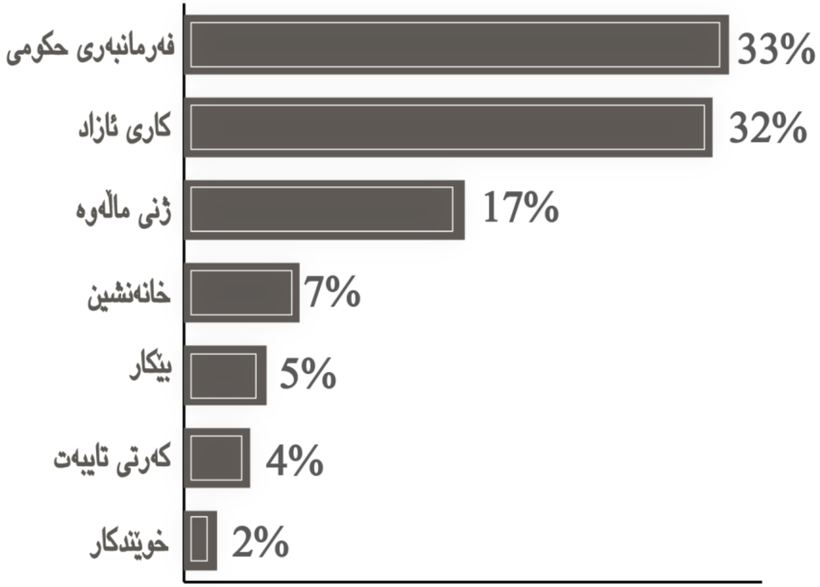

متمانە بە پرۆسەی هەڵبژاردن، بەپێی پێوەری 1-5

Mean= 3.1

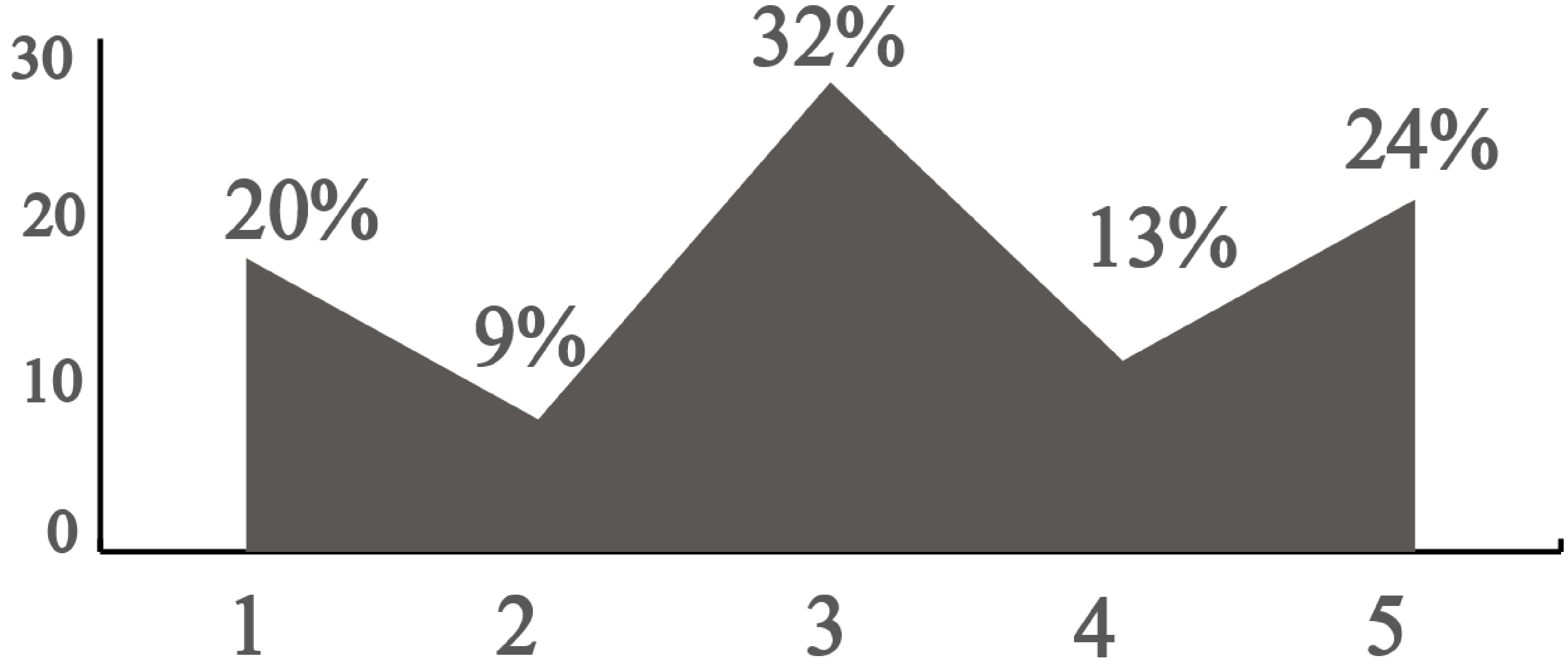

پێشبینی بۆ دۆخی ئابوریی هەرێم لە ساڵی داهاتوو (2026)

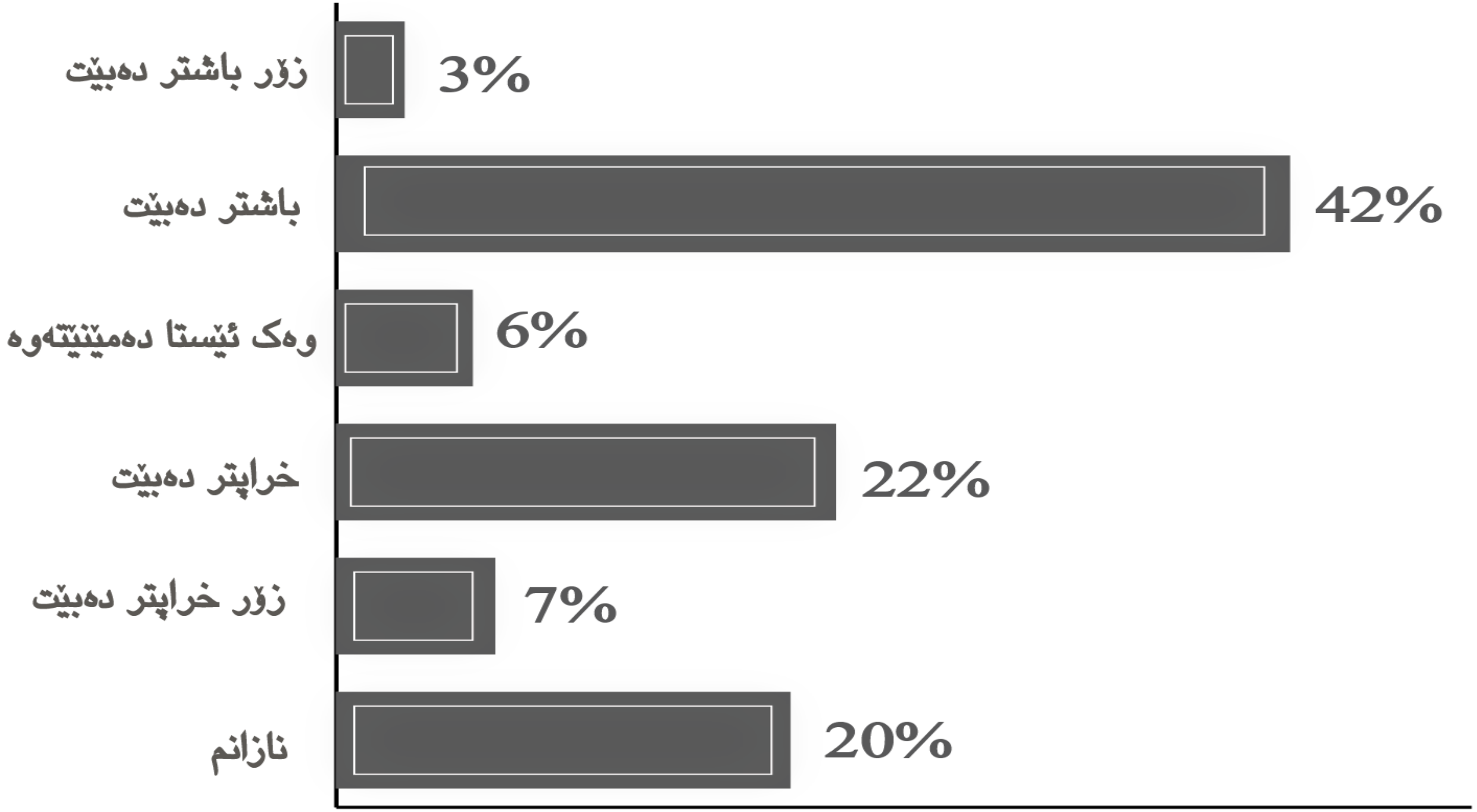

ئەگەر کاندیدێک بەڵێنی چارەسەرکردنی کێشەی مووچە بدات بەڵام لە پارتێک بێت، کە پێشتر بەڵێنەکانی جێبەجێ نەکردبێت...

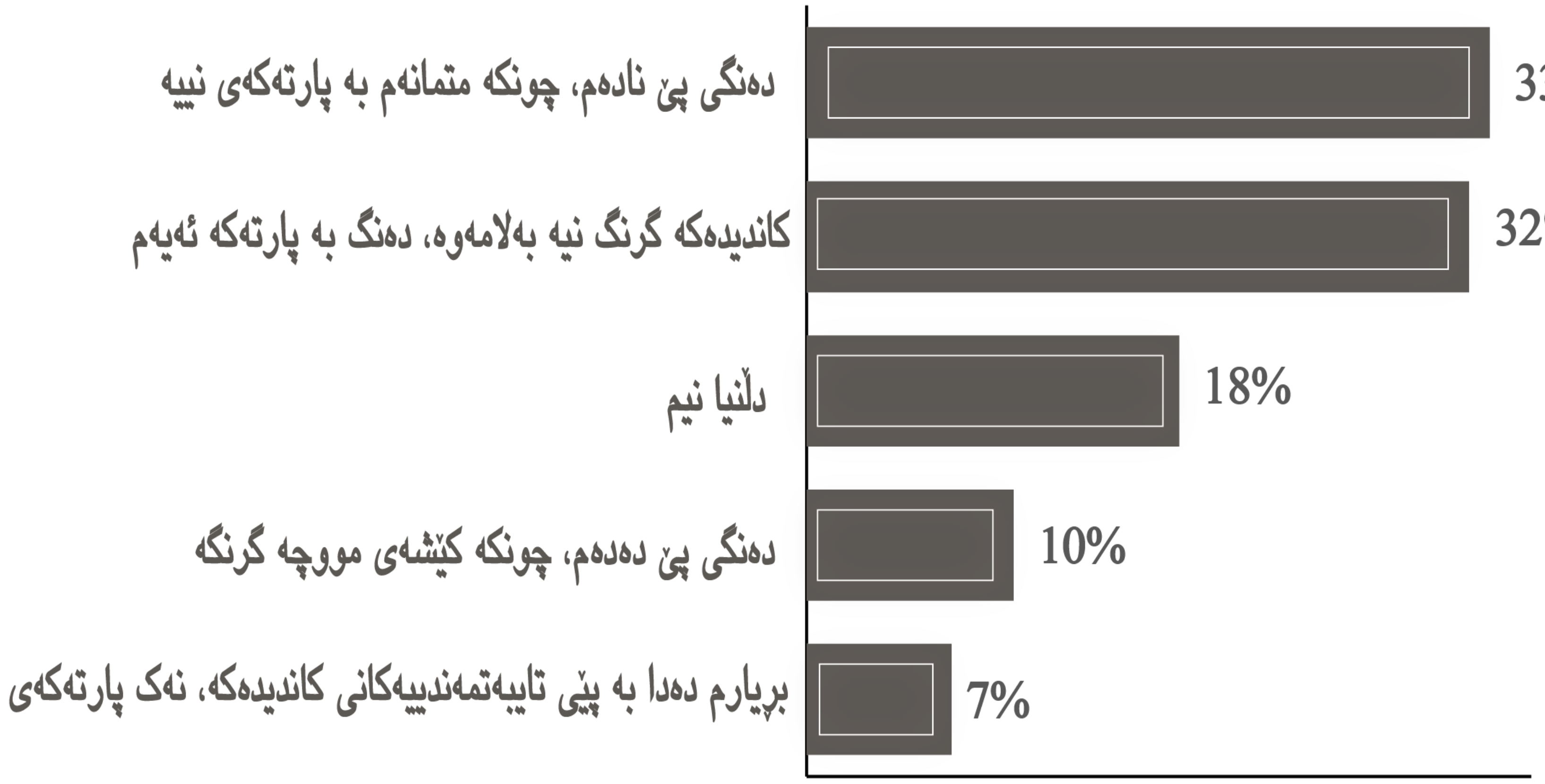

ئەگەر ئەمڕۆ هەڵبژاردن بێت، چەند ئەگەری هەیە بەشداری بکەیت

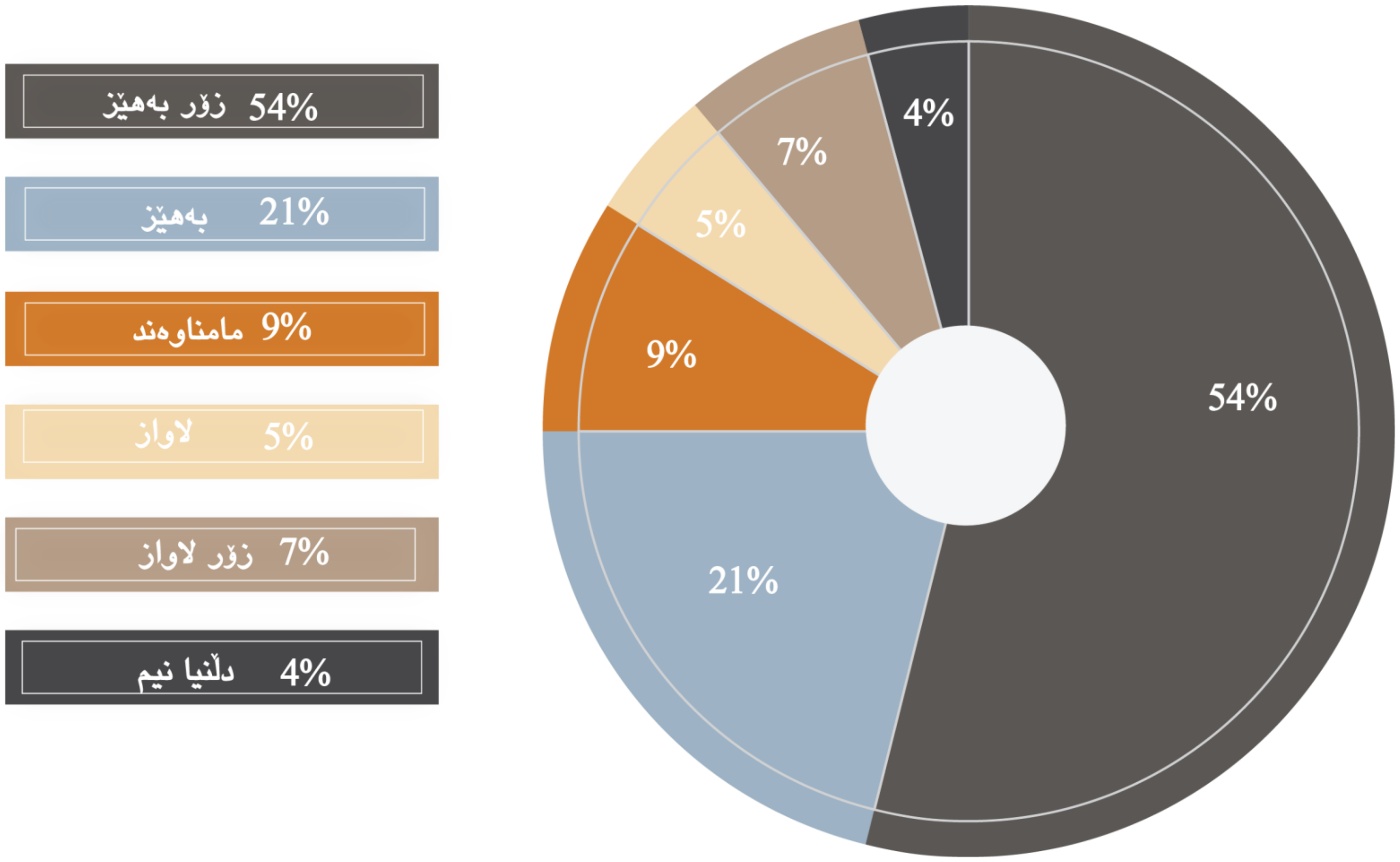

ئەگەر سێ کەسی نزیکت لە خێزان یان هاورێکانت دەنگ بدەن، بەبڕوای تۆ چەند کەسیان دەنگ بە پارتە دەسەڵاتدارەکان دەدەن

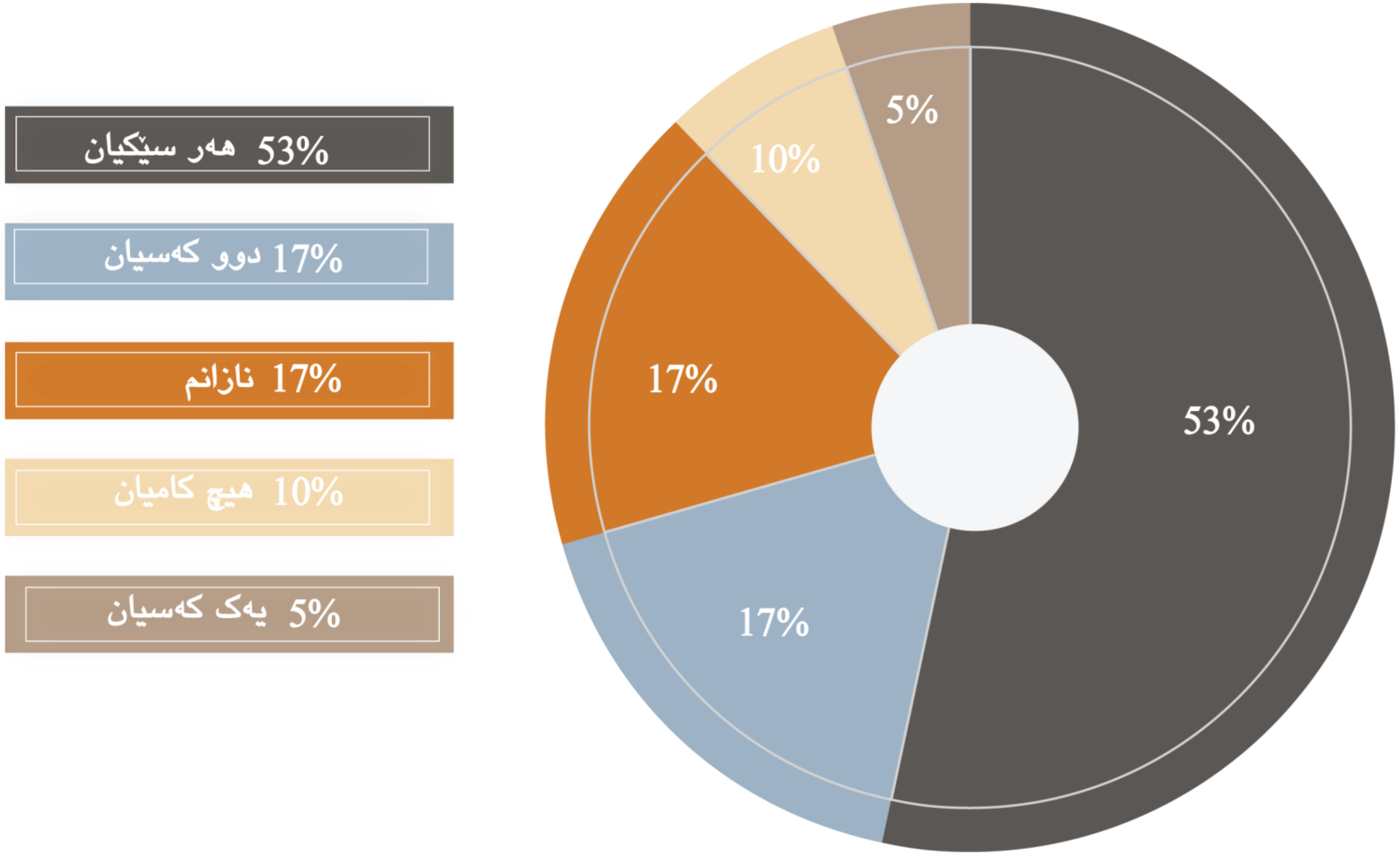

ئەگەر پارتێک، کە پێشتر پشتگیریت کردووە، بەڵام لە هەڵبژاردنی داهاتوودا بەشداری نەکات، هەڵوێستی تۆ چۆن دەبێت؟

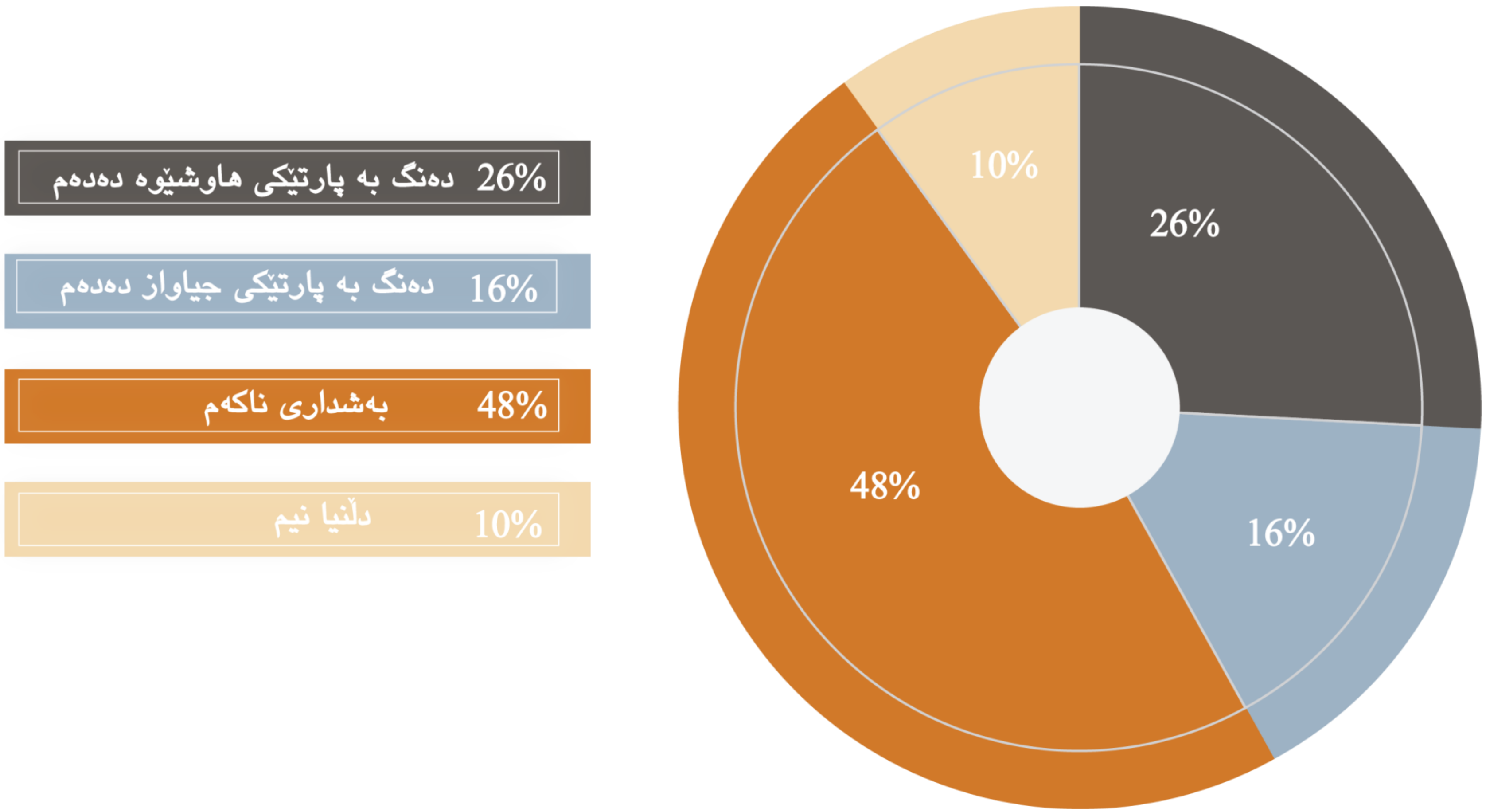

لەهەڵبژاردنی داهاتوودا، لەم بابەتانە کامیان گرنگترینە بۆ دەنگدەران؟

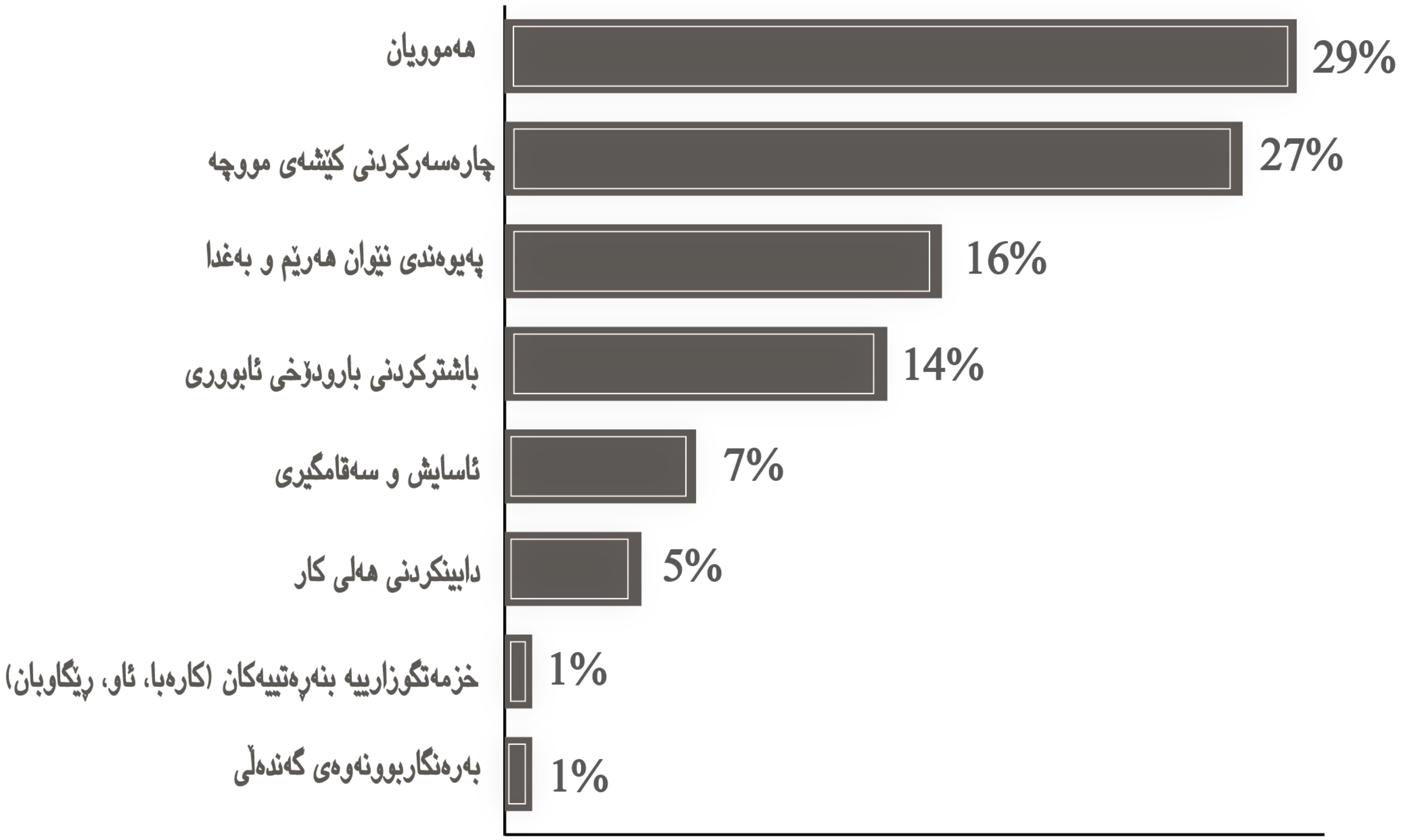

ئەگەر کەسێکی نزیکت داوای ڕاوێژت لێ بکات دەربارەی دەنگدان، پێشنیازی چ لیستێکی بۆ دەکەیت؟

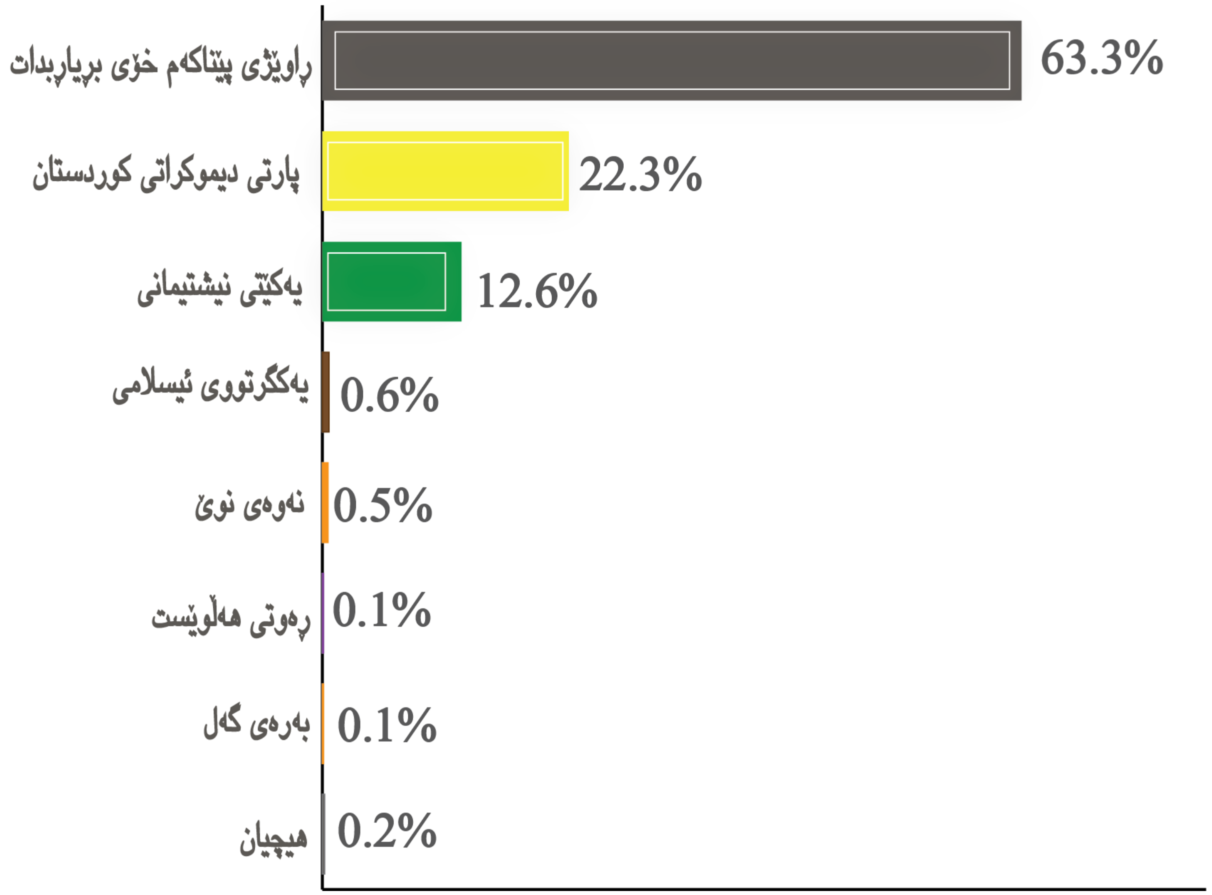

ئایا لە هەڵبژاردنەکانی پێشووی پەرلەمانی عێراق (2021) بەشداریت کردووە؟

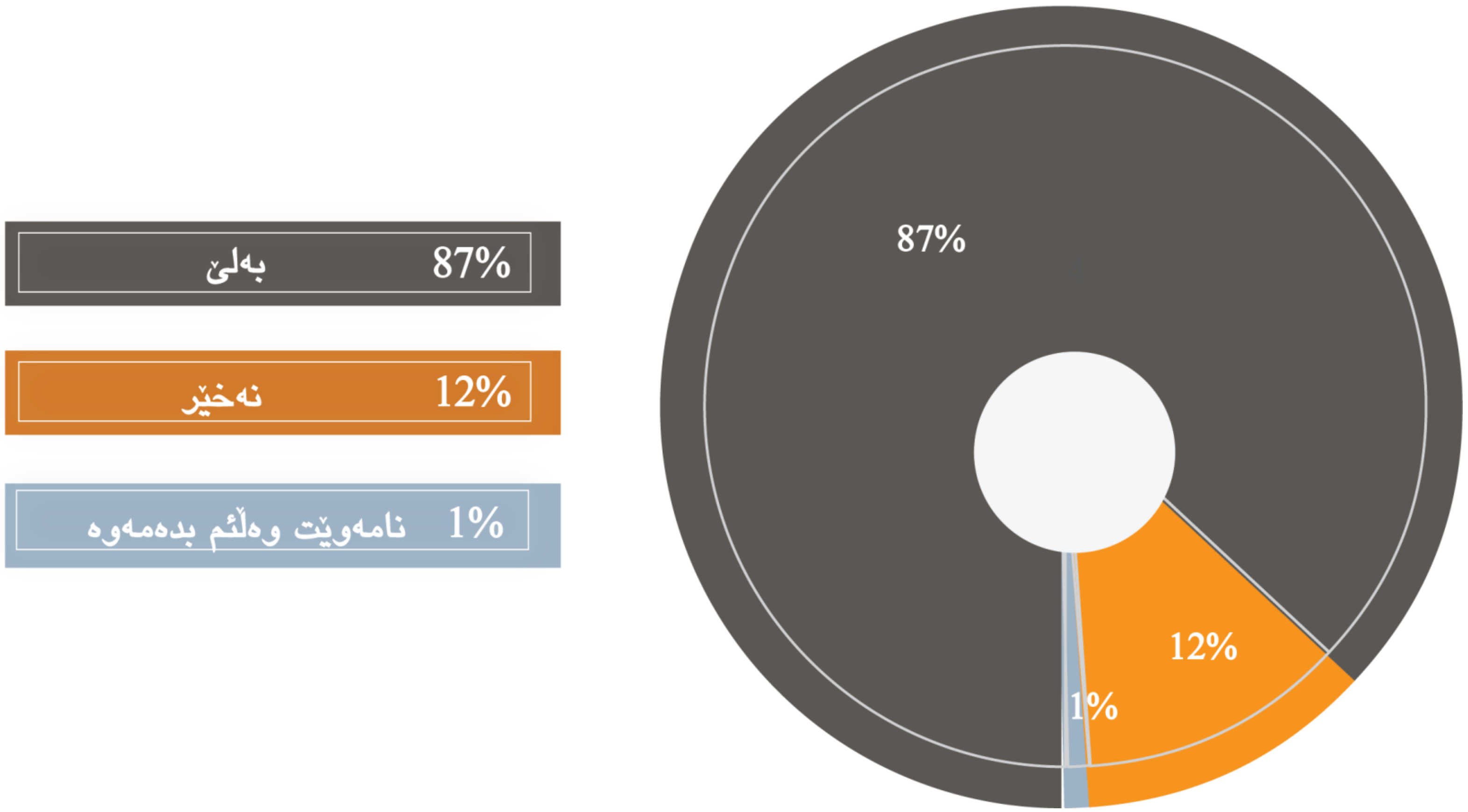

به بۆچوونی ئێوە، کام لەم لیستانە زۆرترین دەنگ لە ناوچەکەی ئێوە بەدەست دەهێنێت؟

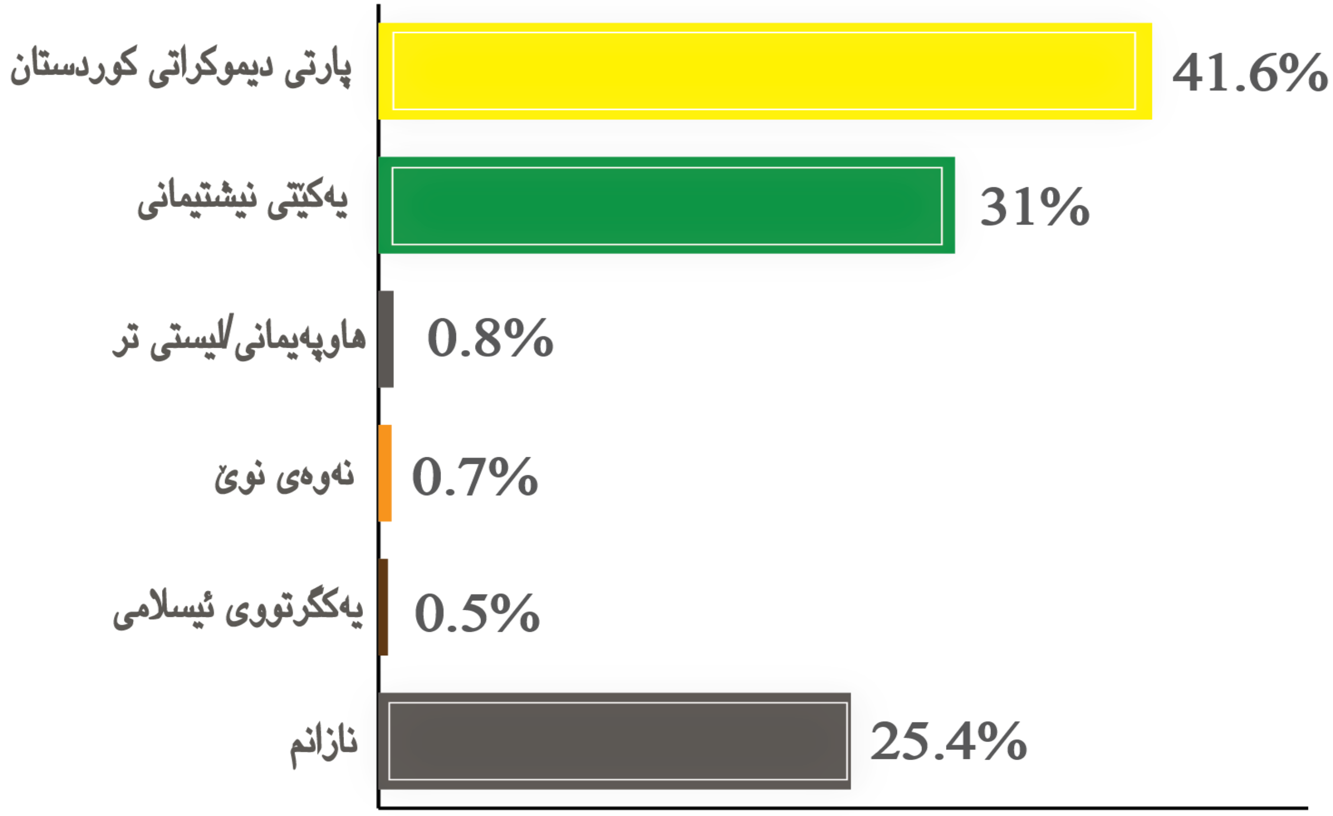

لە خوارەوە لیستێک هەیە لە هۆکارەکانی دەنگدان بە پارتێک، تکایە ئەو سێ هۆکارە دیاری بکە، کە بۆ تۆ گرنگترینن..

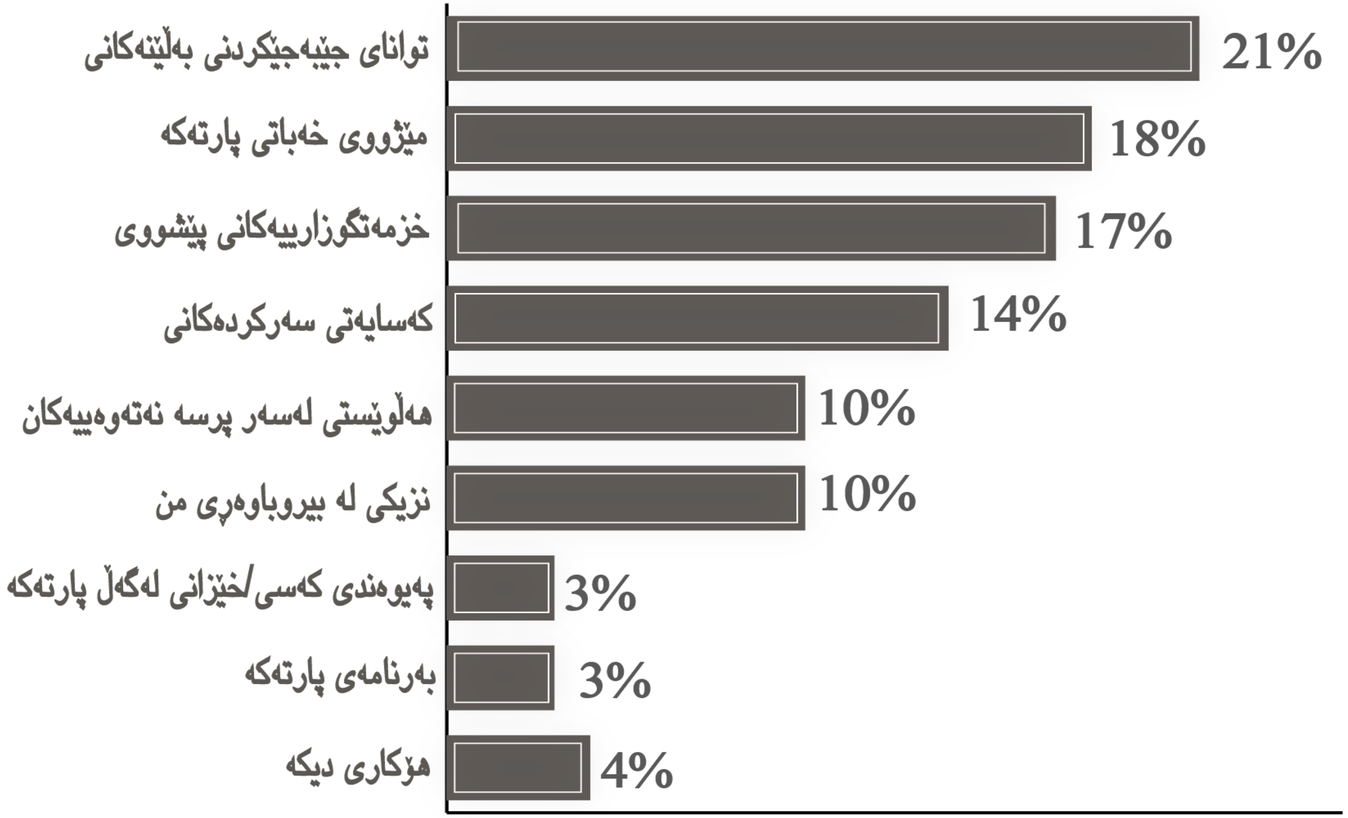

لە ڕیزبەندی خوارەوە، ئەو سێ تایبەتمەندییە دیاری بکە، کە پێتوایە گرنگترین بۆ کاندیدێکی پەرلەمان: (تەنها سێ بژاردە)

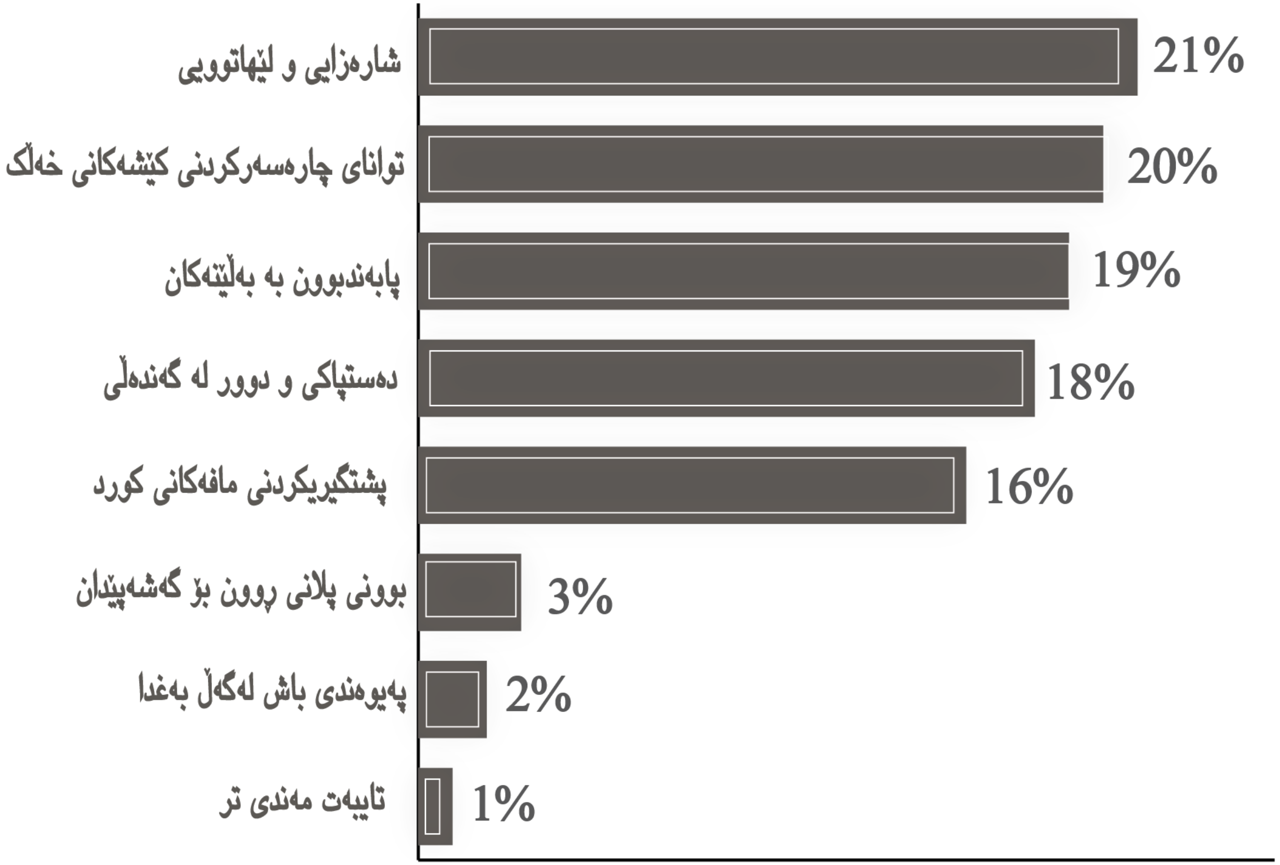

لە لیستی خوارەوەدا، چەند چالاکییەك هەن، کە خەڵکی ئەنجامیان دەدەن. تکایە ئەوانە دیاری بکە، کە تۆ لە شەش مانگی ڕابردوودا ئەنجامت داون..

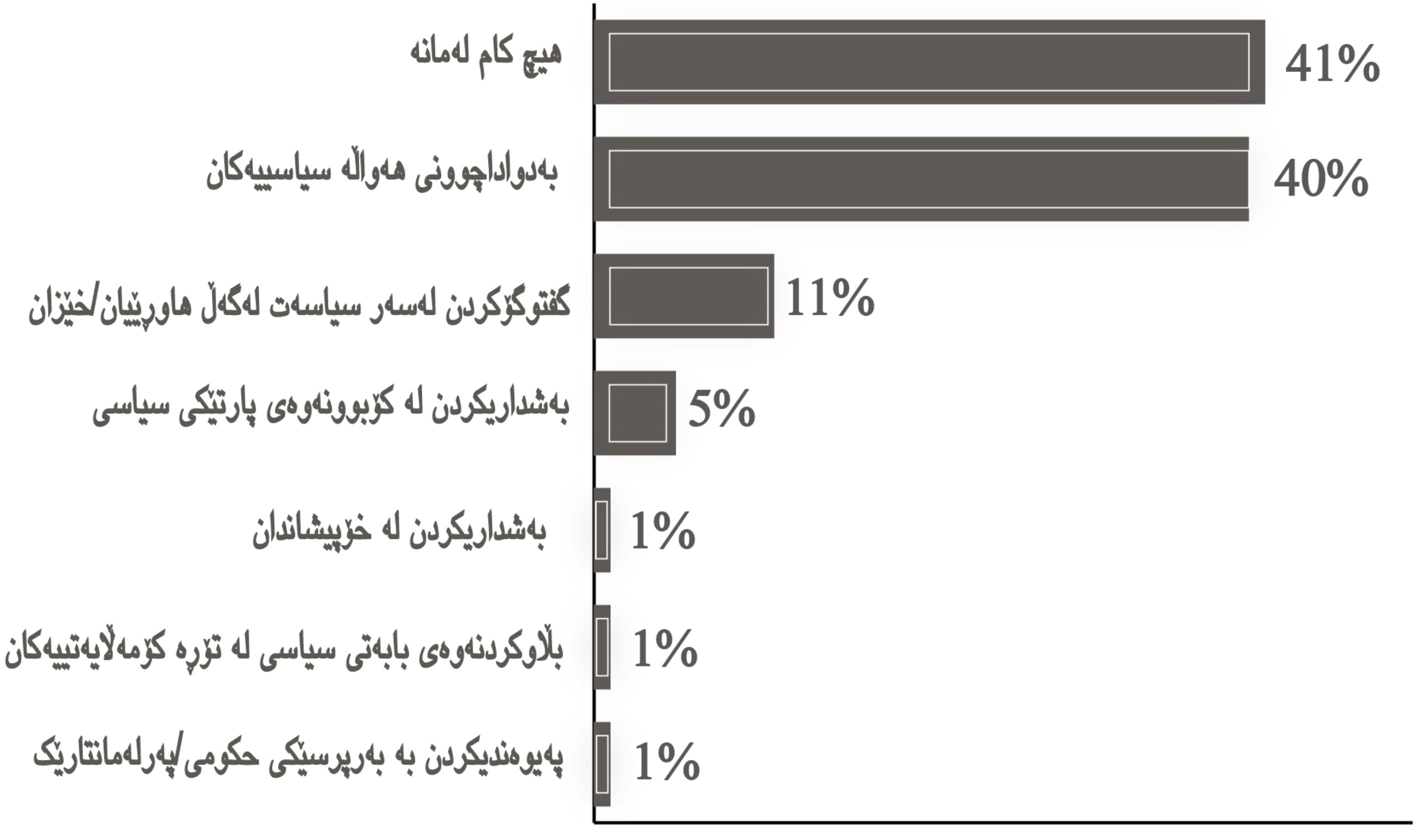

به بۆچوونی تۆ، کام لەم هۆکارانە کاریگەری زیاتری دەبێت لەسەر ئەنجامی هەڵبژاردنی داهاتوو؟

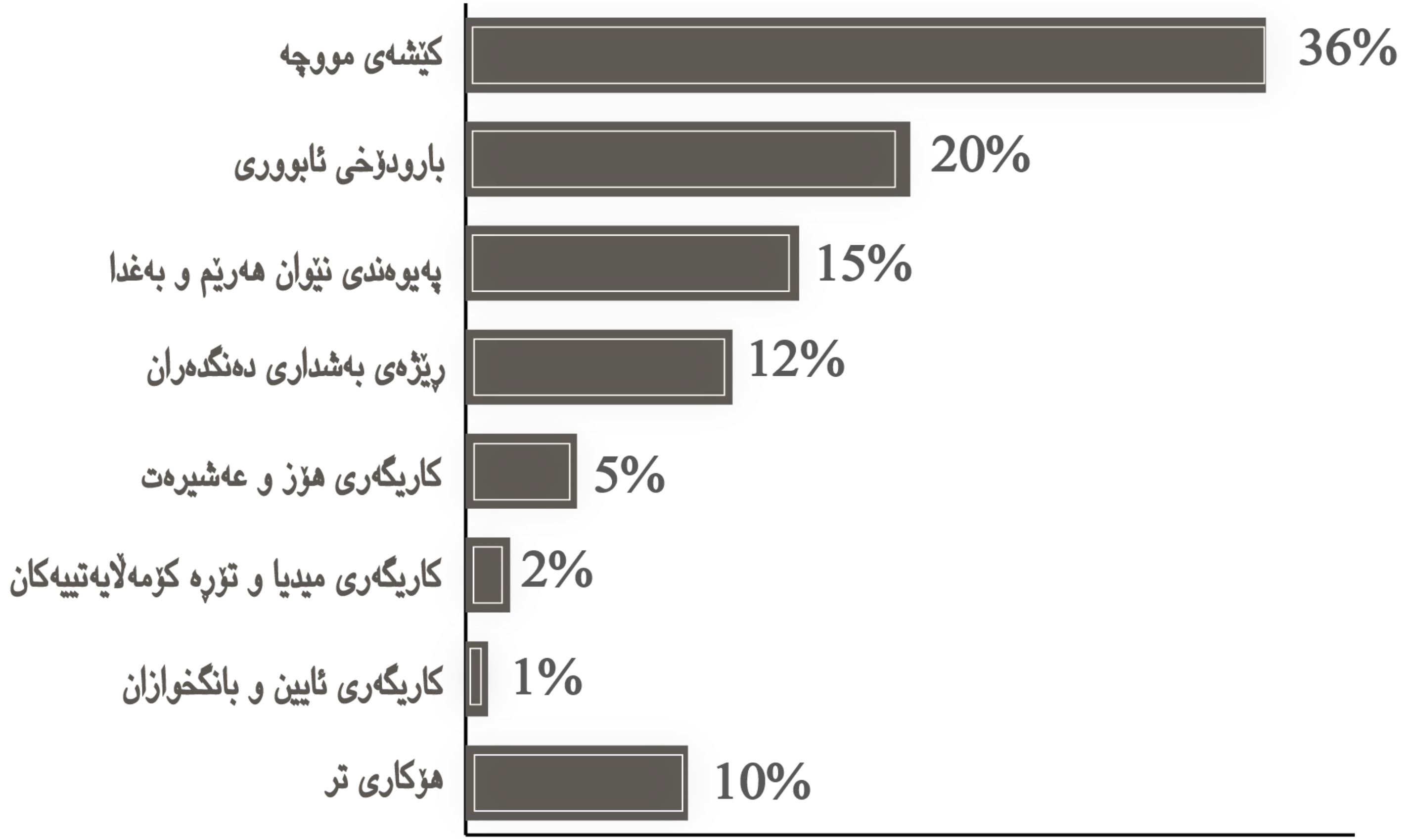

ئەگەر هەڵبژاردن ئەمڕۆ بێت، چەند ئەگەری هەیە بەشداری بکەیت؟

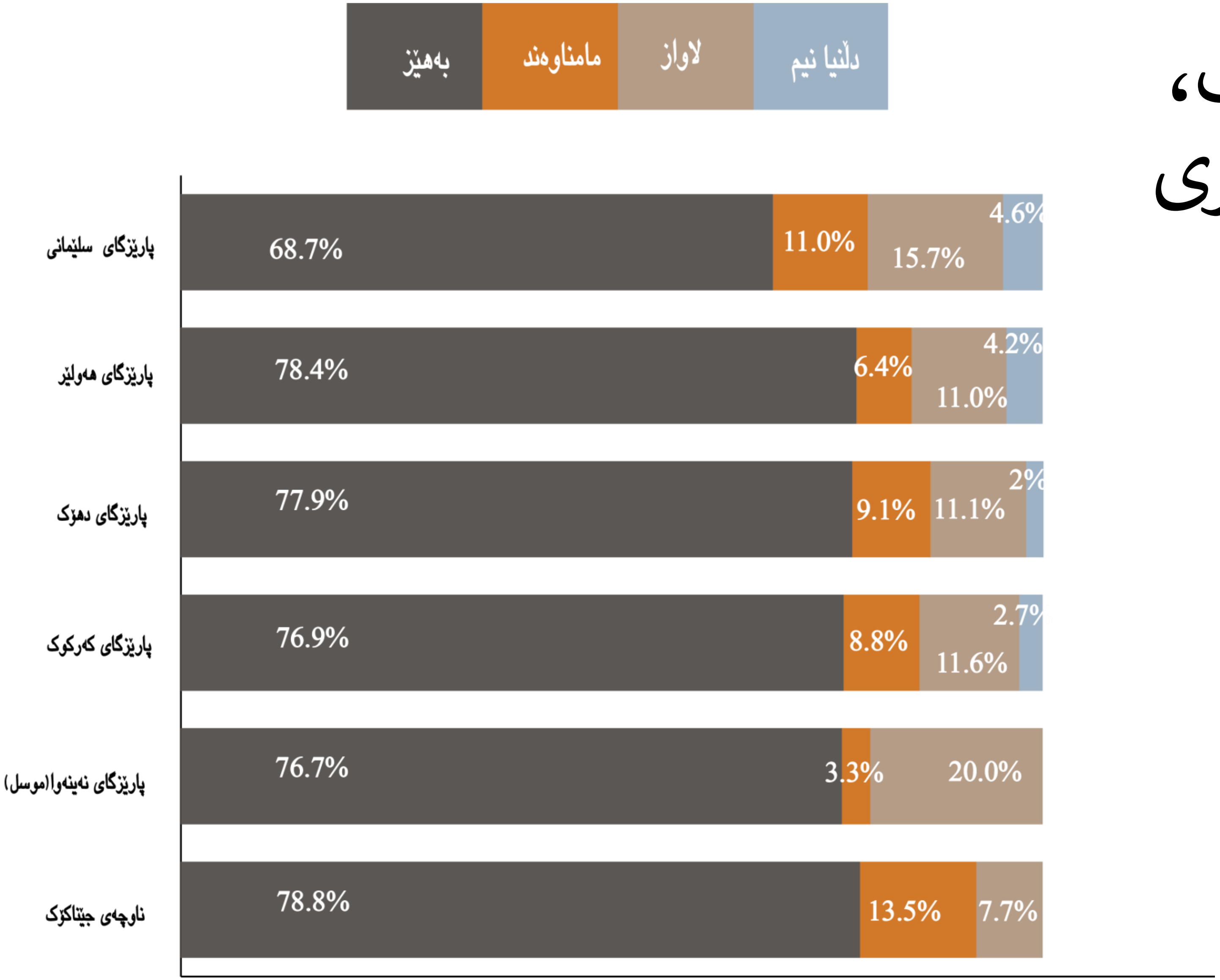

ئەگەر هەڵبژاردن ئەمڕۆ بێت، چەند ئەگەری هەیە بەشداری بکەیت؟

لەسەر بنەمای پیشەی بەشداربووان..

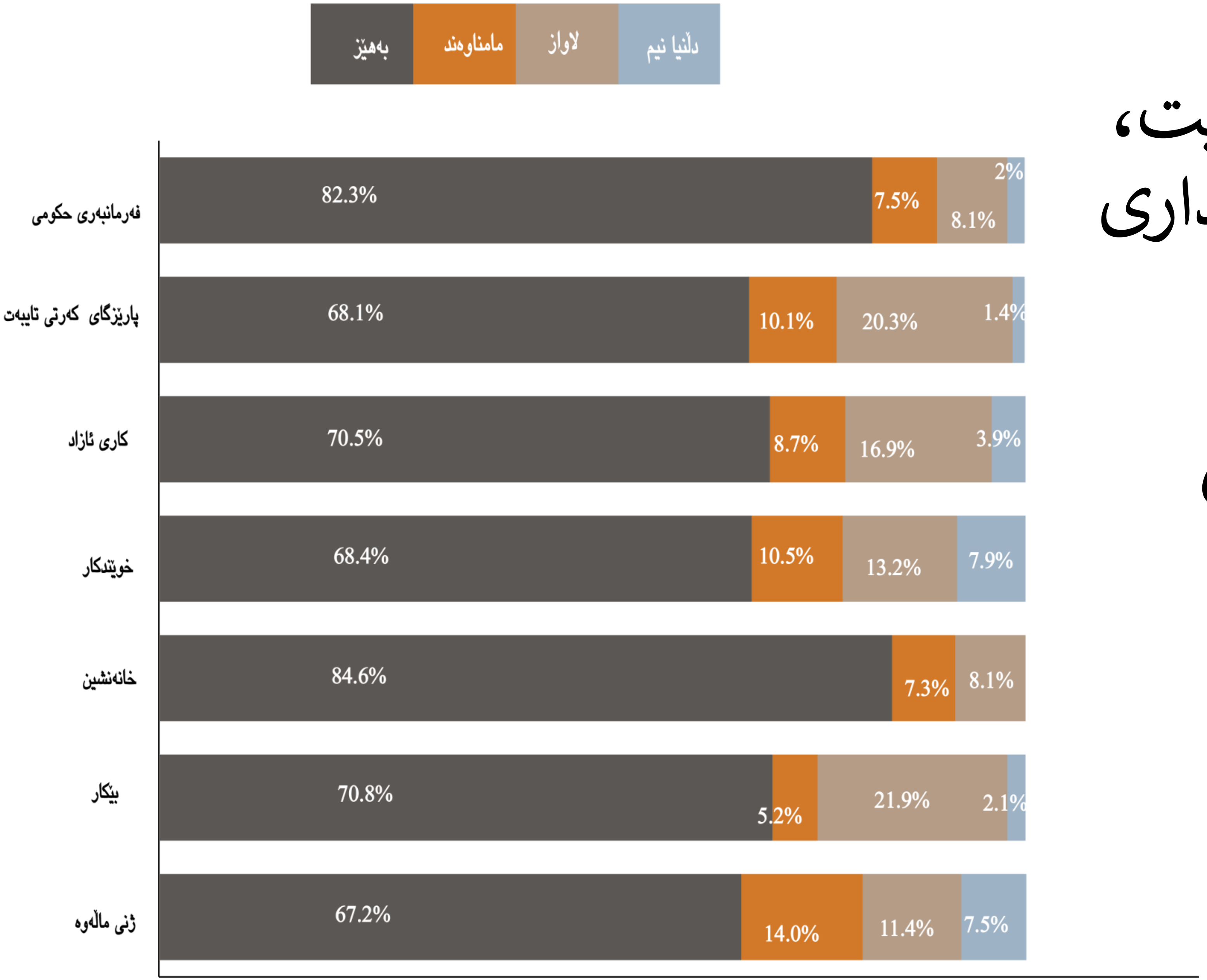

بەبۆچونی ئێوە، کام لەم لیستانە زۆرترین دەنگ لە ناوچەکەی ئێوە بەدەست دەهێنێت؟

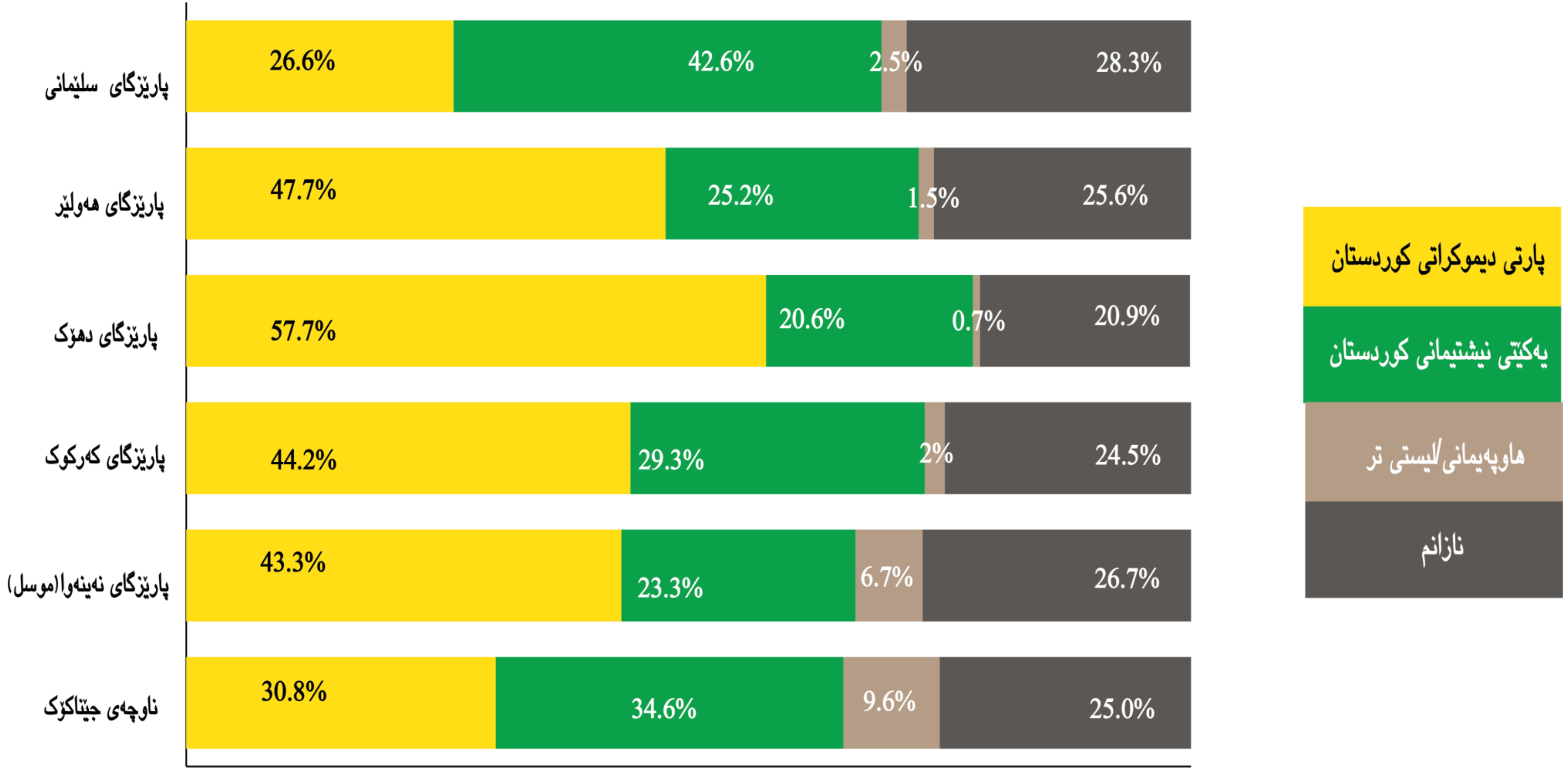

ئەگەر کەسێکی نزیکت داوای ڕاوێژت لێ بکات دەربارەی دەنگدان، پێشنیازی چ لیستێکی بۆدەکەیت؟

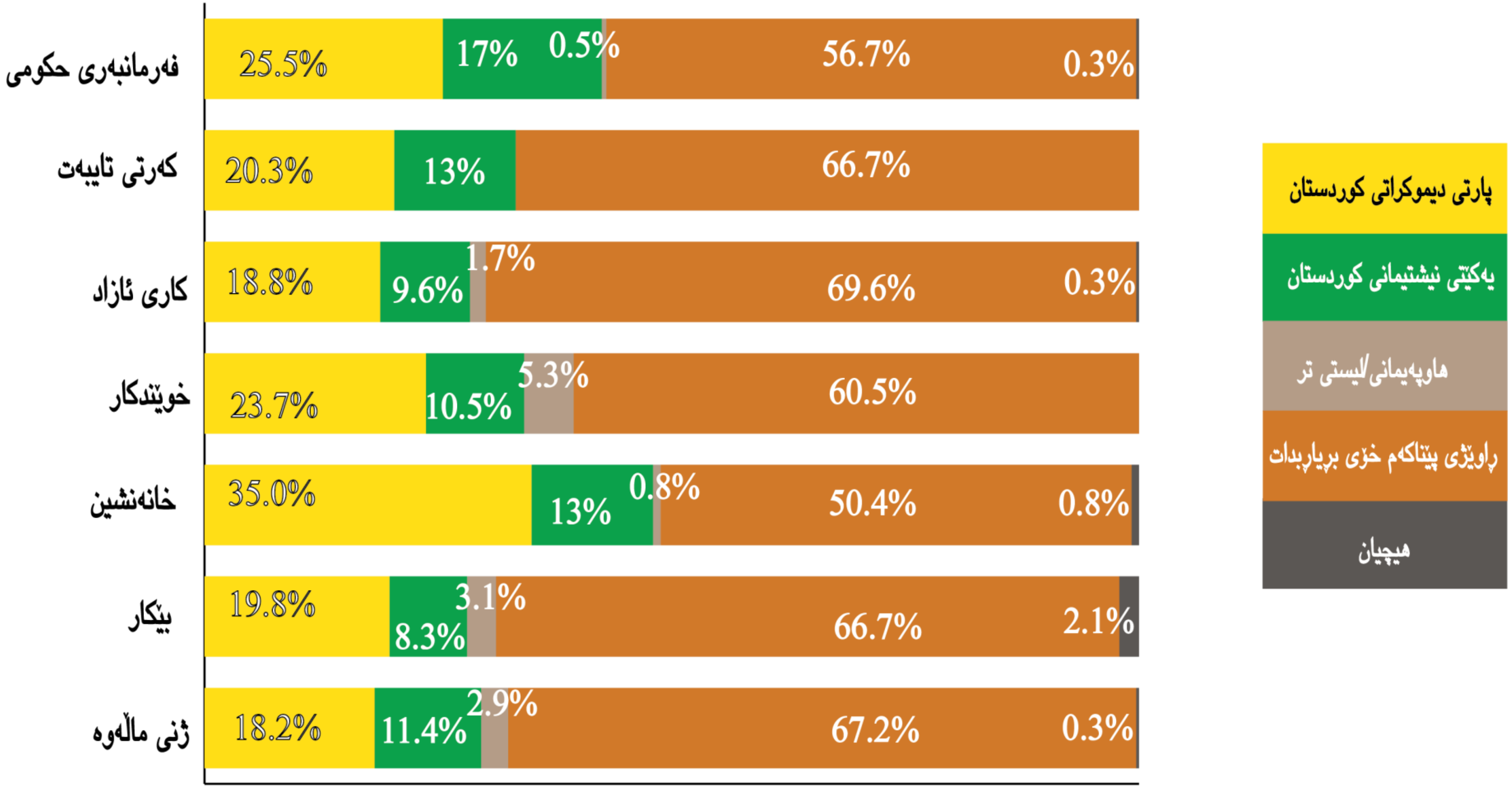

ئەگەر پارتێک، کە تۆ پێشتر پشتگیریت کردووە، لە هەڵبژاردنی داهاتوودا بەشداری نەکات، هەڵوێستی تۆ چۆن دەبێت؟